SVENSK FÖRFATTNINGSSAMLING.

1920
N:r 459—462.

Utkom från trycket
den 15 juli 1920.

N:r 459.

(Rubrik och datum kungöras från predikstolen.)

Lag

om ändring i vissa delar av vattenlagen;

given Stockholms slott den 11 juni 1920.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med riksdagen, funnit gott förordna, att vattenlagen den 28 juni 1918 (n:r 523) skall, i nedanstående delar, erhålla följande ändrade lydelse:

1 KAP.

Om rätt till vatten.

4 §.

Huruledes under vissa förutsättningar den, som äger råda över vatten, kan förpliktas att till följd av företag, som avses i 2, 3, 5, 6 eller 7 kap., underkasta sig förlust i honom tillkommande vattenmängd eller vattenkraft, därom stadgas i nämnda kap.; och gälle i fråga om rätt till ersättning för sålunda tillskyndad förlust vad i 5 kap. 4 § och 6 kap. 5 § samt i 9 kap. finnes föreskrivet, dock med de inskränkningar, som föranledas av stadgandena i 6 och följande §§ av detta kap. samt i 2 kap. 7 och 8 §§.

Beträffande skyldighet att i andra fall än i första stycket sägs underkasta sig förlust, som ovan nämnts, så ock om gottgörelse därför gälle vad särskilt är stadgat, dock med här nedan föreskrivna inskränkningar i rätten till ersättning, där sådan kunnat eljest ifrågakomma.

2 KAP.

Om byggande i vatten.

38 §.

Där arbete som i detta kap. sägs, avser huvudsakligen utförande av vattenreglering eller inrättande, utvidgande eller förbättrande av allmän farled eller av allmän flottled, torrläggning av mark eller avledande av kloakvatten, skola stadgandena i 2 och följande §§ av detta kap. äga tillämpning endast, såvitt sådant finnes för varje fall i 3, 5, 6, 7 eller 8 kap. föreskrivet.

Är fråga om företräde mellan olika företag, som röra samma vattenområde eller av annan grund ej kunna jämte varandra utföras, skall företräde givas åt det företag, som ur allmän och enskild synpunkt kan antagas bliva till största gagn; och skall vid sådan frågas avgörande mellan stridiga intressen såvitt möjligt så jämkas, att ettvart kan tillgodoses utan väsentligt förfång för annat.

3 KAP.

Om vattenreglering.

Om vattenreglering med tvångsdelaktighet.

1 §.

Vill någon till gemensamt gagn för sig och annan reglera vattnets avrinning ur sjö eller annan vattensamling eller i vattendrag för åstadkommande av bättre hushållning med vattnet eller eljest för beredande av ökad möjlighet att utnyttja vattenkraft eller såväl för ändamål, som nu sagts, som ock för torrläggning av mark, och påfordrar han att övriga, för vilka företaget i något av nu angivna hänseenden är till gagn, skola efter ty nedan sägs taga del i kostnaden för detsamma, äge han vitsord till företaget, såframt mer än hälften av den beräknade båtnaden därav belöper å egendom, som tillhör honom eller honom och andra, vilka förenat sig med honom om företaget.

Vad i denna lag stadgas om vattenreglering skall jämväl tillämpas i fråga om vattenavledning, som i 7 kap. sägs, såframt dylikt företag sker såväl för torrläggning av mark som för annat här ovan angivet ändamål.

Är fråga om företag för reglering av vattnets avrinning med deltagande däri allenast av ägare av mark, som genom företaget vinner torrläggning, gälle beträffande sådant företag vad angående vattenavledning i 7 kap. stadgas.

2 §.

I fråga om rätt att verkställa vattenreglering, som i 1 § sägs, så, att genom uppdämning, sänkning av vattenståndet eller annan inverkan på vattenförhållandena skada tillfogas eller intrång göres å jord, hus, fiske, bebyggt eller obebyggt strömfall eller annan egendom, skola bestämmelserna i 2 kap. 3 § äga motsvarande tillämpning; dock att, där i företaget skall deltaga jämväl ägare av mark, som genom företaget vinner torrläggning, den i nämnda lagrum föreskrivna jämförelsen skall avse den nytta och skada, som återstår, sedan nyttan av markens torrläggning gått i avräkning mot skadan å åker och äng och, i den mån samma nytta överstiger sistnämnda skada, mot annan skada, som vid jämförelse enligt 7 kap. 38 § icke skall beräknas två gånger. Vid bedömande av företagets tillåtlighet skall skada eller intrång å egendom, tillhörig annan deltagare än sökanden till företaget eller den, som förenat sig med sökanden, likställas med skada eller intrång å annans egendom.

I den mån ej genom hänvisning till visst lagbud eller eljest särskilda bestämmelser givas i detta kap. skall i övrigt beträffande företag, som i 1 § avses, i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad i 2 eller 7 kap. är för motsvarande fall stadgat.

3 §.

Alla strömfall, för vilka vattenreglering, som i 1 § sägs, medför båtnad, så ock all den mark, som genom företaget vinner stadigvarande torrläggning, utgöre i avseende å företaget en samfällighet med skyldighet för ägarna, med de inskränkningar nedan stadgas, att taga del i kostnaden för företaget, envar i mån av värdet å den båtnad, som beredes hans egendom.

Där viss anläggning eller visst annat arbete för vattenreglering uteslutande eller till huvudsaklig del är till gagn allenast för strömfall eller ock för mark, varde delaktigheten dem emellan i motsvarande mån jämkad. Vad i 7 kap. 24—26 §§ stadgas om dikningssamfällighets uppdelning i avdelningar och om jämkning i vissa fall av del-

aktigheten i dikningskostnad skall äga motsvarande tillämpning med avseende å mark, som tillföres båtnad genom vattenreglering.

Hava delägarna träffat överenskommelse om delaktigheten i företaget, vare sådan överenskommelse gällande, såframt den vid prövning, som i 11 § sägs, finnes lämplig och varder till efterrättelse fastställd.

I fråga om skyldighet för den, som förvärvar fastighet inom regleringssamfällighet, att taga del i kostnaden för företaget, skall stadgandet i 7 kap. 60 § lända till efterrättelse.

4 §.

Omfattar företag, som i 1 § avses, reglering av två eller flera sjöar eller skilda sträckor i vattendrag, för vilkas reglerande tarvas särskilda dammbyggnader eller eljest särskilda anläggningar, skall kostnaden för varje sådan del av företaget särskilt beräknas och å dem, som hava gagn därav, fördelas efter de i 3 § stadgade grunder. Förty vare ej i fall, som nu nämnts, någon pliktig att deltaga i kostnaden för sådan del av regleringen, varav han ej har nytta.

5 §.

Ej vare delägare i regleringssamfällighet skyldig att vidkännas större bidrag till kostnaden för utförande av vattenreglering än som svarar mot värdet å den båtnad, som därigenom beredes hans egendom, utan så är att han sökt företaget. Likställd med sökanden vare den, som förenat sig med honom om företaget eller för vinnande av ökad båtnad fört talan, som föranlett större anläggning än sökanden äskat.

6 §.

Ägare av strömfall inom regleringssamfällighet vare, såframt han ej själv sökt vattenregleringen eller efter ty i 5 § sägs är likställd med sökanden, icke skyldig att deltaga i kostnaden för företaget, förrän han begagnar den genom regleringen vunna förbättringen. Den å hans fall belöpande andel i kostnaden skall, intill dess den varder av honom erlagd, gäldas av övriga delägare i samfälligheten med fördelning dem emellan jämlikt bestämmelserna i 3—5 §§; och åligge den, som efter regleringens utförande träder till företaget, att taga del jämväl i sådan kostnad, som belöper å strömfall, för vars ägare betalningsskyldighet ännu ej inträtt.

Varder efter regleringen anläggning för tillgodogörande av strömfall inom regleringssamfälligheten ändrad, eller införes vid anläggningens drift förändrad ordning, eller varder förut obegagnat strömfall inom samfälligheten bebyggt, skall, såframt ej annat förhållande är uppenbart eller kan visas, ägaren av strömfallet anses hava tagit den genom regleringen vunna förbättringen i bruk.

Utgöres båtnad, som fastighet vinner genom marks torrläggning, av annat än jordförbättring eller värdeökning av tomtmark eller av mark, som eljest huvudsakligen har värde som byggnadsplats, torgplats, övningsfält eller dylikt, skola i fråga om skyldighet för fastighetens ägare att deltaga i kostnaderna för företaget bestämmelserna i 7 kap. 29 § äga motsvarande tillämpning.

Delägare, som efter regleringens utförande inträder såsom deltagare i företaget, vare ej pliktig att taga del i sådana utgifter för underhåll och drift, som dessförinnan gjorts. Har för regleringen verkställt arbete måst till följd av olyckshändelse eller annan likartad omständighet i avsevärd mån omgöras eller ändras, skall kostnaden därför räknas såsom anläggningskostnad.

Är vid den tid, då delägare efter ty ovan sägs är pliktig att taga del i kostnaden för vattenreglering, byggnad eller annan anläggning, som för företaget utförts, i sådant skick, att dess värde kan anses väsentligt minskat, äge vattendomstolen på

därom framställt yrkande föreskriva, att den kostnad, vari han har att taga del, skall beräknas till mindre belopp än det, vartill anläggningskostnaden uppgått.

Å belopp, som delägare, vilken efter regleringens utförande inträder såsom deltagare i företaget, har att gälda, skall ej beräknas ränta för tiden före betalningsskyldighetens inträde.

Vad i 7 kap. 28 § är stadgat om rätt för delägare i dikningssamfällighet att erlägga å honom belöpande bidrag med fördelning på visst antal år skall lända till efterrättelse jämväl i fråga om ägare av mark, som tillföres båtnad genom vattenreglering.

7 §.

Vattenreglering skall, med beaktande av stadgandet i 2 kap. 2 §, så utföras att, i den mån det är förenligt med företagets ändamål enligt 1 § samt kostnaderna ej skulle oskäligt ökas, största båtnad vinnes för de olika intressen, varom är fråga; och bör mellan dessa så jämkas, att företaget må ur allmän och enskild synpunkt bliva till största gagn.

8 §.

Har kommun, som av vattenreglering enligt 1 § tillskyndas stadigvarande nytta i annat hänseende än som i 3 § avses, till regleringens utförande lämnat visst anslag, med förbehåll om delaktighet i företaget, vare kommunen ansedd såsom deltagare i detsamma, därvid som grund för delaktigheten skall gälla anslagets storlek i förhållande till den av vattendomstolen beräknade kostnaden för regleringens utförande; dock må båtnaden för kommunen i ovannämnda hänseende ej tagas i beräkning vid avgörande, om företaget må komma till stånd.

Vad nu sagts om kommun gälle även om kronan och landsting.

9 §.

Visas, efter det vattenreglering, som i 1 § sägs, blivit utförd, att densamma länder till stadigvarande nytta för allmän hamn eller annan allmän farled eller för kloakledning, må ägaren av farleden eller kloakledningen, där den vunna nyttan kan uppskattas till visst penningbelopp, på talan av deltagarna förpliktas att antingen på en gång eller med fördelning på visst antal år erlägga högst så stor del av nämnda belopp, som svarar mot förhållandet mellan å ena sidan företagets anläggningskostnad och å den andra den beräknade båtnaden därav i sådant hänseende, som i 3 § avses. Å oguldet kapitalbelopp skall gäldas ränta efter den räntefot, som finnes skälig. För bidrag, som nu nämnts, förvärvas ej delaktighet i företaget, och vare förty bidragsgivaren ej skyldig att taga del i framtida kostnad för detta.

Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning med avseende å allmän flottled, där genom vattenregleringen vinnes stadigvarande minskning i kostnaderna för flottningen eller för flottledens underhåll; dock att flottledens bidrag skall av de flottande betalas i den ordning, som finnes stadgad beträffande allmän flottleds anläggningskostnad.

Anslag, som i 8 § sägs, räknas i avseende, varom nu är fråga, den till godo, som givit anslaget.

10 §.

Byggnad i vatten eller annan anläggning, som gjorts för vattenreglering, skall, där någons rätt kan vara därav beroende, av deltagarna i företaget behörigen underhållas. Beträffande fördelningen av kostnad för underhåll och skötsel så ock av andra utgifter för företaget, vilka icke äro att hänföra till anläggningskostnad, gälle i tillämpliga delar vad i 3, 4, 6 och 8 §§ är stadgat.

Om förrättningskostnaden och dess fördelning stadgas i 10 kap. 79 och 80 §§.

Vad i 2 kap. 36 § är föreskrivet i fråga om upplåggande av jord eller annat, som

vid rensning upptages, skall lända till efterrättelse jämväl beträffande rensning för vattenreglering.

11 §.

Vill någon verkställa vattenreglering, som i 1 § sägs, göre ansökan därom hos vattendomstolen och varde målet därefter prövat i den ordning, som i 11 kap. stadgas för ansökningsmål; dock att, där det med hänsyn till omfattningen av erforderlig utredning eller eljest finnes lämpligt, vattenrättsdomaren eller vattendomstolen äger förordna, att målet skall behandlas vid syneförrättning, som i 10 kap. 32 § sägs. Meddelas sådant förordnande av vattendomstolen, må domstolen tillika lämna föreskrift om de huvudsakliga grunder, som av synemännen skola iakttagas.

Då mål efter ty nu sagts hänvisas till syneförrättning, skall till ledning vid förordnande av förrättningsman enligt vad i 10 kap. 32 § stadgas angivas, vilket av de i 1 § omförmälda ändamål bör anses såsom företagets huvudsakliga.

Synemännens utlåtande angående vattenreglering skall underställas vattendomstolens prövning; dock må ej vattendomstolen ingå i bedömande av frågor rörande ersättning i vidare mån än som föranledes av anförda besvär eller av ändrade anordningar eller föreskrifter rörande företagets utförande.

Om verkan av vattendomstolens beslut eller synemännens utlåtande angående vattenreglering äge vad i 7 kap. 56—58 §§ stadgas beträffande beslut i där omförmälda mål motsvarande tillämpning; och skall bestämmelsen i 59 § om jämkning för visst fall i utlåtande eller beslut rörande företag, som avses i 7 kap., lända till efterrättelse jämväl beträffande vattenreglering.

I fråga om Konungens prövningsrätt så ock vissa andra förhållanden rörande vattenreglering stadgas i 4 kap.

13 §.

Stadgar rörande vattenregleringsföretag skola angiva:

företagets benämning och ändamål under hänvisning till de beträffande företagets utförande och delaktigheten däri meddelade beslut;

den ort, där styrelsen skall hava sitt säte;

huru styrelsen skall sammansättas och grunderna för dess beslutförhet;

huru revision av styrelsens förvaltning skall ske;

tiden för räkenskapsavslutning;

huru ofta ordinarie sammanträde med deltagarna i företaget skall hållas;

det sätt, varpå kallelse till sammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till deltagarnas kännedom, ävensom den tid före sammanträde, då föreskrivna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna;

så ock vad i övrigt kan finnas nödigt.

Styrelsen skall hava sitt säte inom den vattendomstols område, som lämnat medgivande till företaget.

Ej må i stadgarna intagas bestämmelse, som finnes stridande mot denna eller annan lags föreskrifter.

Stadgarna skola för att bliva gällande granskas och fastställas av Konungens befallningshavande i den ort, där styrelsen har sitt säte, eller i fall, som omförmäles i 4 kap. 13 §, av Konungen. Vid granskningen skall särskilt tillses, att stadgarna innehålla betryggande föreskrifter för tillgodoseende av sådana delägares rätt, för vilka efter ty i 6 § sägs skyldighet att deltaga i företaget framdeles kan komma att inträda.

Beslutad ändring av stadgarna äge ej giltighet, med mindre den varder i nyssnämnda ordning fastställd.

Om vattenreglering utan tvångsdelaktighet.

26 §.

Vill ägare av strömfall utan att påfordra förpliktande för annan att deltaga i kostnaden reglera vattnets avrinning ur sjö eller annan vattensamling eller i vattendrag för åstadkommande av bättre hushållning med vattnet eller eljest för beredande av ökad möjlighet att utnyttja vattenkraften i honom tillhörigt fall, skola bestämmelserna i 2 kap. om byggande i vatten äga tillämpning beträffande företaget.

Vilja två eller flera strömfallsägare eller ock såväl ägare av strömfall som ägare av mark till gemensam båtnad reglera vattnets avrinning, och är ej fråga om skyldighet för annan att däri taga del, gälle i fråga om dylikt företag vad i 27 § här nedan är för motsvarande fall stadgat.

Skall åtgärd till reglerande av vattnets avrinning ske uteslutande eller huvudsakligen till förmån för allmän farled eller allmän flottled eller uteslutande för torrläggning av mark, vare lag som för varje fall i 5, 6 eller 7 kap. sägs.

27 §.

Väckes fråga om vattenreglering, som avses i 26 § första eller andra stycket, äge den, vars rätt beröres av företaget i något av de i 3 § angivna hänseenden, förena sig med sökanden om företaget; och skall, ändå att i anledning därav skyldighet för annan att taga del i företaget icke ifrågakommer, å dylik vattenreglering tillämpas vad i 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10 och 11 §§ samt, om deltagarna äro flera än två, vad i 12—25 §§ är för motsvarande fall stadgat.

Vad nu sagts skall jämväl gälla om vattenavledning för marks torrläggning, där någon vill för vinnande av båtnad för strömfall förena sig med sökanden om dylikt företag.

28 §.

Har medgivande enligt denna lag lämnats till företag, som avses i 26 § första eller andra stycket, och skola ej enligt vad ovan stadgats bestämmelserna i 12—25 §§ äga tillämpning, äger Konungen att, om och när det för tillgodoseende av allmänt väl prövas nödigt, utse lämplig person att övervaka företagets utförande samt utöva tillsyn å företagets skötsel och handhavandet i övrigt av de med företaget förenade angelägenheter. Sådan person åtnjute av den, för vars räkning företaget utföres, arvode, som bestämmes av Konungen.

5 KAP.

Om allmän farled.

1 §.

I vattenområde, där den 1 januari 1921 finnes allmän farled, som inrättats efter det förordningen om allmän farled den 30 december 1880 trädde i kraft, skall allmän farled jämväl framgent bibehållas.

Där vid tiden, då nämnda förordning trädde i kraft, var allmän farled, skall ock densamma bibehållas, såframt under det förordningen gällde åtminstone vissa år i leden idkats sjöfart med fartyg eller båtar eller framförande av flottgods i sammanlagda flottar.

2 §.

Kan vattendrag, sjö eller annat vatten, varest allmän farled ej finnes, användas därtill, må, där det prövas vara för den allmänna samfärdseln nödigt eller nyttigt, efter ansökan i den ordning, som i 11 kap. sägs, förordnas, att därstädes skall vara allmän farled.

Om allmän farleds inrättande genom upptagande av ny vattenled vare i tillämpliga delar lag samma.

3 §.

Har ansökan gjorts om inrättande av allmän farled, skall vattendomstolen, efter det frågan behörigen utretts i den ordning, som i 11 kap. stadgas, med överlämnande av eget yttrande till Konungens prövning hemställa, huruvida farleden bör komma till stånd och, i sådant fall, huruvida särskilda villkor böra föreskrivas för dess inrättande och begagnande.

Sedan Konungen meddelat beslut i anledning av hemställan, som ovan sagts, skall målet överlämnas till vattendomstolen för den vidare prövning, som må föranledas av bestämmelserna i 4 § eller eljest av vad i denna lag är stadgat.

4 §.

Erfordras för inrättande av allmän farled, att vatten, varöver annan råder, bortledes ur sjö eller vattendrag eller att annan tillhörig egendom eljest tages i anspråk, skall vad för ändamålet tarvas av ägaren avstås eller upplåtas. Finnes för allmän farleds inrättande någon anläggning eller åtgärd i övrigt nödig, som kan inverka på annans rätt, vare denne pliktig att tåla skada eller intrång, som därigenom vållas.

För fast egendom, som avstås eller upplåtes, så ock för skada och intrång, som eljest vållas genom anläggning eller åtgärd för farleden, skall ersättning gäldas enligt bestämmelserna i 9 kap. Till skada eller intrång, varför ersättning skall givas, räknas ej, att vatten, för vars tillgodogörande särskild anordning ej vidtagits vid tiden för farledens inrättande, nyttjas för farledens räkning utan att bortledande därav sker.

5 §.

Vad i 2 kap. 2 och 8 §§, 11 § andra stycket, 12, 13, 18, 19, 27—30 §§ samt 32—34 §§ finnes stadgat om byggande i vatten skall äga motsvarande tillämpning med avseende å anläggning eller åtgärd för inrättande av allmän farled.

6 §.

Har efter ansökan i den ordning, som i 11 kap. sägs, förordnats om inrättande av allmän farled, skola i fråga om verkan av dylikt beslut bestämmelserna i 2 kap. 22 och 24 §§ i tillämpliga delar lända till efterrättelse; dock att den i 22 § meddelade hänvisning till 23 § icke skall gälla beträffande allmän farled.

7 §.

Vill någon utföra anläggning eller åtgärd för allmän farleds utvidgande eller förbättrande och äro sannolika skäl, att allmän eller enskild rätt därigenom förnärmas, eller önskar någon, att för sjöfartens underlättande eller till förebyggande eller minskande av skada nya eller ändrade föreskrifter meddelas rörande hushållningen med vattnet eller annat, skall vad ovan är stadgat om inrättande av dylik led äga motsvarande tillämpning; dock vare, där fråga ej är om arbete av större omfattning, hemställan, som i 3 § sägs, icke erforderlig.

Har anläggning eller åtgärd för allmän farled vidtagits utan föregången prövning, må i den ordning, som nu sagts, godkännande därtill inhämtas.

Beträffande anläggning eller åtgärd, för vars utförande ej erfordras vattendomstolens prövning, må ändock till beredande av trygghet för framtiden sådan prövning påkallas.

8 §.

Har någon efter den 1 januari 1921 vidtagit anläggning eller åtgärd för allmän farled utan föregången prövning, vare han bevisningsskyldig i avseende å de före arbetets utförande rådande förhållandena i vattnet.

9 §.

Rensning, som med hänsyn till sjöfartens behöriga bedrivande är av nöden för bibehållande av vattnets djup eller läge i allmän farled, må verkställas utan föregången prövning; dock skall markens ägare förut därom tillsägas. Vill den, som verkställer arbetet, påkalla prövning av dess laglighet, gälle om sådan prövning vad här ovan stadgats om allmän farleds inrättande; dock att föreskriften i 3 § icke skall äga tillämpning. Har prövning, som nu sagts, icke ägt rum, skall i fråga om rensning stadgandet i 8 § äga motsvarande tillämpning.

Vad i 2 kap. 36 § stadgas om upplägganде av jord eller annat, som vid rensning upptages, skall jämväl lända till efterrättelse beträffande rensning, som sker för allmän farleds räkning.

10 §.

Uppstår vid allmän farleds begagnande skada för annan genom vågsvall eller dylikt, må i den ordning, som i 11 kap. stadgas, särskild talan föras om vidtagande av de åtgärder till förebyggande därav, som må finnas erforderliga. För skada och intrång skall gäldas ersättning efter ty i 9 kap. sägs.

11 §.

Kan till följd av förändrade naturförhållanden allmän farled ej vidare användas för samfärdseln eller finnes den vara obehövlig för sådant ändamål eller uppstår eljest fråga om avlysning av allmän farled, ankomme ärendet på Konungens prövning.

12 §.

Erfordras reglemente eller eljest särskilda föreskrifter angående allmän farleds begagnande eller underhåll eller rörande förvaltningen av farledens angelägenheter, äger Konungen eller myndighet, som av Konungen utses, därom förordna.

13 §.

Beträffande inrättande, utvidgande eller förbättrande av allmän hamn gälle vad ovan stadgats i fråga om allmän farled; och skall till allmän farled räknas jämväl det utrymme i vatten, som jämlikt denna lag upplåtes eller dessförinnan finnes i laga ordning upplåtet till allmän hamn.

7 KAP.

Om torrläggning av mark genom dikning, vattenavledning eller invallning.

Om dikning.

Om upptagande av dike.

1 §.

Vill någon för torrläggning av sin mark upptaga dike, och möter mark, som tillhör annan, då må denne ej hindra vattnets avlopp; vare ock, där för ändamålet tarvas dike å hans mark, pliktig att tåla intrånget därav.

För skada och intrång, som vållas av dikningen, skall ersättning gäldas efter ty i 9 kap. sägs.

2 §.

Ej må någon förvägras att för torrläggning av sin mark leda vatten till annans dike. Är för ändamålet nödigt, att diket fördjupas, utvidgas eller annorledes förändras, eller uppkommer ökad kostnad för dikets underhåll, gälle därom bestämmelserna i 33 och 34 §§.

3 §.

Vållas av dikning olägenhet för nedan liggande mark, dit vattnet ledes, och kan sådan olägenhet genom dikning avhjälpas, åligge den, som dikar, att åt dikningen giva den utsträckning och omfattning i övrigt, som är av nöden för olägenhetens avhjälpande. Om deltagande i dikningen av markens ägare eller annan, för vilken dikningen är till båtnad, stadgas i 20 §.

Finnes kostnaden för olägenhetens avhjälpande genom dikning vara avsevärt större än det belopp, vartill olägenheten kan skattas, vare den dikande berättigad att i stället ersätta skadan enligt reglerna i 9 kap.

4 §.

Dike skall till läge och sträckning göras så, att ändamålet med dikningen må utan oskälig kostnad vinnas med minsta intrång och olägenhet för annan. Vad nu sagts om dikes läge och sträckning skall jämväl äga tillämpning i fråga om dikes djup och beskaffenhet i övrigt; och må dike göras öppet eller täckt efter ty finnes lämpligast.

Kan utan väsentligt ökad kostnad och svårighet för vattnets avlopp dike läggas i råskillnad, varde det lagt där, om endera grannen äskar det. I råskillnad tages halva diket av vardera grannens mark.

5 §.

Jord, som uppkastas ur dike, må läggas vid sidan av diket eller föras till lämpligt ställe i närheten; dock må jorden ej läggas så, att vattnets avrinnande hindras eller fara uppstår för ras. Vill markens ägare göra sig dikesjorden till godo, äge rätt därtill; vill han det ej, vare den dikande berättigad att bortföra jorden. Lider markens ägare men av upplaget, njute ersättning, som i 9 kap. sägs.

6 §.

Vill den, å vars mark dikning skall av annan verkställas, hellre själv utföra arbetet, äge han rätt därtill, såframt det prövas kunna ske utan olägenhet för dikningsföretaget, och njute ersättning efter ty skäligt prövas; vare dock, vid påföljd av skadeståndsskyldighet och förlust av rätten att verkställa vad som kan vara ogjort, pliktig att fullgöra arbetet inom tid och på sätt, som genom åsämjande eller eljest i laga ordning bestämmes.

7 §.

Tarvas för torrläggning av mark, att genom väg vattenavlopp anordnas eller ock befintligt sådant utvidgas eller fördjupas, skall arbetet ombesörjas av vägens ägare, där ej denne hellre vill överlämna det åt den dikande. Arbetet skall, såvitt ej i 8 § annorledes stadgas, bekostas av den dikande.

Vad nu sagts om ägare av väg skall i fråga om allmän väg på landet avse vägstyrelsen samt beträffande allmän väg i stad, staden.

8 §.

Har väg, som är allmän, till den del, varom fråga är, påbörjats efter den 1 januari 1880, vare de väghållningsskyldiga pliktiga att vidkännas kostnaden för arbete, som i 7 § avses, i den mån det tarvas för torrläggning till högst 1,2 meters djup av åker eller äng, som jämväl vid tiden för vägens tillkomst varit att hänföra till sådant ägoslag; dock äge vad nu sagts icke tillämpning i fråga om bro eller

annan byggnad i vatten, som verkställts i överensstämmelse med vattendomstolens besked, varom i 2 kap. 20 § förmäles.

Har enskild väg till den del, varom fråga är, påbörjats efter den 1 januari 1921 och är den icke huvudsakligen avsedd för hemkörslor eller för underlättande av ägors brukande, skall vad ovan är stadgat beträffande allmän väg äga motsvarande tillämpning.

9 §.

Tarvas för torrläggning av mark, att genom järnvägs banvall vattenavlopp anordnas eller ock befintligt sådant utvidgas eller fördjupas, vare järnvägens ägare pliktig att ombesörja arbetet.

Om och i vad mån järnvägens ägare är berättigad till ersättning för sådant arbete stadgas i 10 och 11 §§.

10 §.

Har järnväg till den del, varom fråga är, påbörjats före den 1 januari 1921, vare järnvägens ägare berättigad till ersättning för arbete, som i 9 § sägs, i den mån ej arbetet tarvas för torrläggning till högst 1,2 meters djup av åker eller äng, som jämväl vid tiden för järnvägens tillkomst varit att hänföra till sådant ägoslag.

11 §.

Har bro eller annan byggnad i vatten för järnväg verkställts i överensstämmelse med vattendomstolens besked eller har, där sådant besked ej inhämtats, järnvägen till den del, varom fråga är, anlagts, enligt vad därom är särskilt stadgat, i överensstämmelse med de föreskrifter, som meddelats vid särskild syneförrättning, eller med i vederbörlig ordning kungjord plan, mot vilken erinran ej framställts, eller med erinran, som gjorts mot sådan plan, vare järnvägens ägare berättigad till gottgörelse för arbete, som i 9 § sägs; dock må, där besked av vattendomstolen eller föreskrift vid syneförrättning ej inhämtats, ersättning för sådant arbete icke tillkomma järnvägens ägare i den mån arbetet tarvas för vinnande genom markens torrläggning intill ett djup av 1,2 meter av sådan jordförbättring, som i 22 § avses.

Ändå att järnvägsanläggning utförts enligt vid syneförrättning meddelad föreskrift eller vederbörligen kungjord plan, vare järnvägens ägare icke fri från skyldighet att i fråga om bro eller annan byggnad i vatten på sin bekostnad vidtaga de ändringar, som på grund av bestämmelserna i 2 kap. må varda ålagda honom.

12 §.

Har på grund av bestämmelserna här ovan vattenavlopp genom väg eller järnväg anordnats eller ändrats, skall arbete, som erfordras för vägens eller järnvägens iordningställande efter det avlopp vunnits, verkställas och bekostas efter enahanda grunder, som gälla för avloppets upptagande.

13 §.

Skall allmän väg på landet eller därtill hörande bro eller trumma genom vägstyrelsens försorg byggas eller ändras och påfordrar ägare av mark, innan arbetet påbörjas, att för markens framtida torrläggning vattenavlopp anordnas genom vägen i enlighet med av honom framlagd, av sakkunnig person uppgjord plan, åligge vägstyrelsen att sålunda utföra arbetet, där det kan ske utan men för anläggningens brukbarhet och framtida bestånd; och njute ersättning därför med det belopp, varmed anläggningen och underhållet därav må fördyras. Underlåtes det och kommer torrläggningsföretaget sedermera till utförande, må, ändå att enligt här ovan givna bestämmelser arbetet skall bekostas av den dikande, större kostnad än nu sagts icke åläggas honom.

Vad ovan stadgats skall äga motsvarande tillämpning å järnväg med därtill hörande broar och trummor.

14 §.

Genom vad i 7—13 §§ stadgas göres ej inskränkning i den rätt, som kan grundas å dom, avtal eller annan särskild rättsgrund; dock vare ägare av mark, där för markens torrläggning tarvas vattenavlopp genom väg eller järnväg, berättigad att utan hinder av vad sålunda eller vid syneförrättning, som i 11 § sägs, kan hava bestämts äska, att erforderligt avlopp göres på hans bekostnad.

Ej må vid expropriation av mark för väg eller järnväg meddelas bestämmelse, som inskränker den markägare enligt 7—13 §§ tillkommande rätt.

15 §.

Vad ovan stadgats om järnväg skall även gälla om spårväg, för vilken särskild banvall finnes anlagd.

16 §.

Tarvas i andra fall än som avses i 3 och 12 §§, att för avhjälpande av olägenhet till följd av dikning bro, trumma eller annan anläggning göres eller ändras, skall arbetet bekostas av den dikande. I fråga om verkställande av dylikt arbete gälle vad i 6, 7 och 9 §§ är för motsvarande fall stadgat.

17 §.

Finnes, då fråga väckes om marks torrläggning, kostnaden för utförande av arbete, som den dikande eller annan efter ty ovan sägs är skyldig att verkställa utan ersättning, vara avsevärt större än beloppet av den skada, som uppstår därigenom, att arbetet icke utföres, vare han fri från skyldighet att bekosta dylikt arbete, där han hellre vill ersätta skadan. Är fråga om arbete, som enligt 16 § åligger den dikande, vare denne jämväl fri från skyldigheten att utföra arbetet.

18 §.

Där till följd av arbete, som efter ty ovan stadgats skall bekostas av den dikande, uppstår ökning i kostnaderna för underhåll av bro, trumma eller annan anläggning, åligge honom att ersätta sagda ökning. Varder underhållskostnaden genom arbetet minskad, äge den dikande, om arbetet ombesörjes av annan, tillgodonjuta motsvarande minskning i den för arbetet utgående ersättningen och, om det utföres av den dikande, erhålla däremot svarande gottgörelse.

19 §.

Där arbete i anledning av dikning på bekostnad av den dikande eller markägare, som i 13 § avses, verkställes av annan, skall, om ej annat överenskommes, den för arbetet utgående ersättningen utbetalas i mån av arbetets utförande. Gottgörelse för ökning eller minskning i underhållskostnad skall, om ej annat överenskommes, erläggas efter arbetets utförande på en gång eller ock, om den betalningsskyldige det äskar, fördelas till utbetalning på högst tio år med skyldighet för denne att å oguldet kapitalbelopp gälda ränta efter den räntefot, som finnes skälig. Gottgörelse för ökning i underhållskostnad skall i fråga om allmän väg på landet inbetalas till vägstyrelsen, som även har att gälda gottgörelse för minskning i dylik kostnad.

Skall ersättning, som nu sagts, gäldas av den dikande eller markägare, som i 13 § avses, vare denne, om det äskas, pliktig att för beloppet hos Konungens befallningshavande ställa pant eller borgen.

Om dikningssamfällighet.

20 §.

Vill någon upptaga dike för torrläggning av sin mark och åstundar annan att för sin mark deltaga i dikningen, vare denne, såframt det är förenligt med dikningens ändamål och hinder ej möter till följd av markens beskaffenhet eller läge eller därav, att kostnaderna skulle oskäligt ökas, berättigad fordra, att åt diket gives det läge och djup samt dikningen i övrigt erhåller den utsträckning och omfattning, att största möjliga båtnad beredes hans mark.

Är dike, som någon vill upptaga, till båtnad jämväl för annans mark, vare denne skyldig att taga del i dikningen.

Vad ovan stadgats skall jämväl äga tillämpning i fråga om dike, som jämlikt 3 § skall upptagas till förebyggande av olägenhet för nedanliggande mark, dit vattnet ledes.

21 §.

All mark, för vilken dikningen medför båtnad och vars ägare skola däri taga del, utgöre i avseende å företaget en samfällighet.

22 §.

Med avseende å mark, vars nytta av torrläggning består i höjning av dess alstringsförmåga, skall såsom båtnad (jordförbättring) anses den genom företaget åstadkomna höjningen däri genom torrläggning intill ett djup av 1,2 meter eller det större djup, vartill jordens ägare äskat torrläggning av densamma, så ock den ökade möjligheten till alstringsförmågans höjande på sätt nu sagts.

Med båtnad av marks torrläggning i andra fall förstås den värdeökning marken vinner genom torrläggning till det djup, varom i varje särskilt fall är fråga, ävensom genom den ökade möjligheten till torrläggning till nämnda djup.

Ej må till båtnad, som genom torrläggning beredes mark, hänföras förmån, som består däri, att markens frostländighet minskas eller att de klimatiska förhållandena eljest förändras.

23 §.

Delägare i dikningssamfällighet vare, såvitt ej nedan annorledes stadgas, skyldig att taga del i kostnaden för samfällighetens torrläggning i mån av värdet å den båtnad hans mark därigenom beredes.

24 §.

Erfordras för torrläggning av den till samfälligheten hörande marken särskilda grenar av diket eller äro med utförandet av viss del av dikningen förenade särskilt stora kostnader eller förefinnes mellan skilda till samfälligheten hörande områden väsentlig olikhet i fallförhållanden, och kan på grund härav antagas, att kostnaden i förhållande till båtnadsvärdet för torrläggning av något område skulle bliva mindre, därest annat område icke ingått i samfälligheten, skall för sådan jämkning, som nedan sägs, den till samfälligheten hörande marken hänföras till särskilda avdelningar, allt efter som vattnet avrinner till olika grenar av diket eller till skilda, med hänsyn till särskilt hinder för dikningen eller genom större brytning i dikets bottenlinje naturligen avgränsade dikessträckor.

A avdelning, som nu nämnts, må icke på grund av stadgandet i 23 § anses belöpa större andel i kostnaden för företaget än som svarar mot förhållandet mellan den beräknade kostnaden för torrläggning allenast av till avdelningen hörande mark, å ena, samt den beräknade kostnaden för samfällighetens torrläggning, å andra sidan. Överstiger den beräknade kostnaden för avdelningens torrläggning den kostnad, som

efter båtnadstalet skulle belöpa å till avdelningen hörande mark, därest till avdelningen hänfördes jämväl den till en eller flera andra avdelningar hörande marken, skall sistnämnda kostnadsbelopp anses såsom avdelningens torrläggningskostnad, dock att ej därigenom kostnaden för någon av de andra avdelningarna må höjas utöver denna avdelnings torrläggningskostnad, beräknad på sätt nu sagts.

25 §.

Har på yrkande av delägare i dikningssamfällighet åt dikningen givits större omfattning än som erfordras för samfällighetens torrläggning till ett djup av 1,2 meter, skall, där ej samtliga delägare efter ty i 22 § sägs skola anses hava båtnad av denna del av dikningen, särskild beräkning ske av kostnaden för sagda del samt båtnaden av densamma ävensom det bidrag till nämnda kostnad, som enligt de i 23 och 24 §§ stadgade grunder må anses belöpa å varje delägare; och varde med iakttagande härav delaktigheten i den sammanlagda kostnaden för företaget fastställd.

26 §.

Finnes vid bestämmande av delaktigheten i företaget efter ty i 23—25 §§ föreskrives någon delägares bidrag till den beräknade kostnaden för företaget överstiga det belopp, vartill kostnaden för torrläggning av honom tillhörig mark må antagas hava uppgått utan annans deltagande i dikningen, äge sådan delägare tillgodonjuta jämkning i delaktigheten så att denna svarar mot sistnämnda kostnad.

27 §.

Ej vare delägare i dikningssamfällighet skyldig att vidkännas större bidrag till kostnaden för dikningen än som svarar mot värdet å den båtnad, hans mark därigenom beredes, utan så är att han sökt företaget. Likställd med sökanden vare den, som förenat sig med honom om företaget eller för vinnande av ökad båtnad fört talan, som föranlett större anläggning än sökanden äskat.

28 §.

Delägare, som icke är sökande till företaget eller enligt vad i 27 § sägs likställd med sökanden, må berättigas att erlägga å honom belöpande bidrag med fördelning på visst antal år efter ty i varje fall prövas skäligt. Å oguldet kapitalbelopp skall beräknas ränta efter den räntefot, som finnes skälig.

29 §.

Utgöres båtnad, som vinnes genom dikning, av annat än jordförbättring eller värdeökning av tomtmark eller av mark, som eljest huvudsakligen har värde såsom byggnadsplats, torgplats, övningsfält eller dylikt, vare delägare, som i 28 § avses, icke pliktig att, såvitt angår dylik båtnad, taga del i kostnaden för företaget, förrän han begagnar sig av båtnaden, utan skall intill dess den å båtnaden belöpande andel gäldas av övriga delägare med fördelning dem emellan enligt bestämmelserna här ovan. Tillgodogöres förmånen av markens torrläggning såsom jordförbättring, skall delägare jämväl för sådant fall anses hava begagnat sig av båtnaden.

Delägare, som sålunda träder till företaget, åligge att taga del jämväl i kostnad, som må belöpa å annan delägare, för vilken enligt vad nu sagts betalningsskyldighet ännu ej inträtt, men vare fri från sådana utgifter för företagets underhåll, som gjorts före hans tillträde. Ej heller må för tiden dessförinnan beräknas ränta å bidrag, som han har att erlägga.

Vill ägaren begagna sig av båtnaden såsom jordförbättring eller eljest huvudsakligen allenast för fastighetens eget behov, ma på talan i den ordning 11 kap. stadgar det bidrag, som denne har att i anledning därav erlägga, bestämmas till en mindre del av bidragets hela belopp och med gäldandet av återstoden tillsvidare anstå.

30 §.

Har deltagare i dikningsföretag på sätt och för ändamål, som i 13 § sägs, förskjutit medel, äge han tillgodonjuta ersättning för denna utgift med skälig ränta därå, dock högst med det belopp, vartill nyttan av utgiften må skattas. Sådan ersättning ävensom deltagare tillkommande gottgörelse för skada eller intrång skall vid uttaxering av deltagarens bidrag tillgodoräknas honom.

31 §.

Tarvas dike för oskift byamark eller annan samfälld mark, have den delägare vitsord, som fordrar dike; och tage envar del i dikningen efter sin lott i samfälligheten.

32 §.

Till kostnad för marks torrläggning (torrläggningskostnad) räknas i denna lag förutom arbetskostnaden jämväl skadestånd och annan ersättning, som föranledes av företaget.

Om förrättningskostnaden och dess fördelning stadgas i 10 kap. 79 och 80 §§.

Om förbättring och underhåll av dike.

33 §.

Åskar någon bättre torrläggning av förut avdikad mark, och är för ändamålet nödigt, att dike utvidgas, fördjupas eller annorledes förändras, eller tarvas sådan åtgärd till följd därav, att någon leder vatten till annans dike efter ty i 2 § sägs, gälle i avseende å sådan förändring vad om upptagande av nytt dike är i denna lag stadgat.

34 §.

Dike, som enligt denna lag varder upptaget, skall, där någons rätt kan vara därav beroende, underhållas av deltagarna i företaget. Beträffande underhållsskyldighetens fördelning gälle enahanda grunder som i 23—26 §§ samt 29 § äro stadgade för deltagande i kostnaden för dikets upptagande.

Leder någon vatten till annans dike och uppkommer därigenom ökad kostnad för dikets underhåll, vare han pliktig att svara för denna tillökning. Där förut befintligt dike utvidgas, fördjupas eller annorledes förändras, svare ock ägaren av den mark, för vars torrläggning förändringen skett, för den tillökning i underhållskostnad, som därav må föranledas.

Om avdikning av vattendränkt mark.

35 §.

Vill någon för sin marks torrläggning avdika kärr, mosse eller annan dylik vattendränkt mark, vare lag som eljest om dikning är stadgat.

Kan till följd av dikningen vållas märkbar inverkan å vattenförhållandena i vattendrag, sjö eller annan vattensamling, skall å företaget tillämpas vad i denna lag stadgas om vattenavledning.

Om prövning av dikningsmål.

36 §.

Vill någon för torrläggning av sin mark upptaga dike å annans mark eller leda vatten till annans dike eller eljest begagna sig av rättighet, som omförmäles i 1—19 §§, eller skola två eller flera med skilda andelar taga del i dikningsföretag, då skall,

där ej överenskommelse därom träffas, i den ordning nedan sägs före arbetets påbörjande inhämtas besked, huru och under vilka villkor arbetet må göras.

Ansökan om dikning skall ingivas till Konungens befallningshavande och varde frågan härom därefter prövad vid syneförrättning, varom i 10 kap. stadgas.

Där någon ärnar verkställa dikning, varför ej fordras föregående prövning, stånde honom ändock fritt, om han så önskar, att till beredande av trygghet för framtiden påkalla sådan prövning.

Har dike upptagits utan föregången syneförrättning, må för det framtida underhållets fördelning i nu nämnd ordning påkallas prövning därav.

Huru utlåtande, som meddelas vid syneförrättning, skall beträffande särskild fråga underställas vattendomstolens prövning, därom stadgas i 10 kap. 52 §.

Om vattenavledning.

37 §.

Vill någon för torrläggning av sin mark sänka eller uttappa sjö eller annan vattensamling, fördjupa, utvidga eller räta älv, å eller annat vattendrag eller eljest avleda vatten därifrån, skall med iakttagande av föreskrifterna i 38—47 §§ å sådan vattenavledning tillämpas vad ovan stadgats om dikning.

Vad enligt denna lag skall gälla angående vattenavledning lände jämväl till efterrättelse i fråga om åtgärd för reglering av vattnets avrinning ur sjö eller annan vattensamling eller i vattendrag eller införande av nya eller ändrade bestämmelser beträffande vattenhushållningen vid befintlig byggnad i vatten, såframt dylik åtgärd huvudsakligen avser torrläggning av mark och bestämmelserna i 3 kap. icke äro därå tillämpliga.

38 §.

Tarvas för ändamål, som i 37 § sägs, att annan tillhörigt strömfall borttages eller dess fallhöjd minskas eller att till men för annans egendom, vare sig jord, hus, fiske eller annat, vattenförhållandena i vattendrag, sjö eller annan vattensamling eljest förändras, vare dylik åtgärd ej tillåten utan så är att nyttan därav efter avdrag av kostnaden för dess verkställande finnes överstiga skadan och intrånget å annans egendom. Tillskyndas ägare av strömfall förlust av tillgodogjord vattenkraft eller av icke tillgodogjord, som uppenbarligen är avsedd för befintlig eller under byggnad varande anläggning, eller av annan förmån, som i fråga om vattenhushållning eller vattentillgång tillkommer honom såsom ägare av byggnad för uttagande av vattenkraft, eller vållas skada eller intrång å fiskeverk, bevattningsanstalt eller annan därmed eller med byggnad för uttagande av vattenkraft jämförlig inrättning, skall vid ovannämnda jämförelse förlust, skada eller intrång, som nu sagts, beräknas två gånger.

I kostnaden för åtgärden skall inräknas det belopp, vartill skadan och intrånget å egendom, tillhörig den, för vars räkning företaget sker, må skattas; dock att, där fråga är om företag, som efter ty ovan är stadgat verkställes för samfälld räkning, skada eller intrång å egendom, tillhörig annan deltagare än sökanden till företaget eller den, som förenat sig med sökanden, skall likställas med skada eller intrång å annans egendom. För skada och intrång skall ersättning givas efter ty i 9 kap. skils.

39 §.

Skulle åtgärd, som i 37 § sägs, hava till följd, att större fabrik eller annan anläggning, varav många hava uppehälle, måste nedläggas eller dess drift väsentligt minskas eller att fiskerinäring av större betydenhet lider väsentligt förfång, må åtgärden,

ändå att nyttan uppgår till värde, som i 38 § omförmäles, icke ske. Lag samma vare, där genom dylik åtgärd skulle förorsakas sådan bestående ändring av naturförhållandena, varigenom väsentligt minskad trevnad för närboende eller betydande förlust för landets djur- eller växtvärld är att befara.

Prövas företaget vara av synnerlig betydelse för jordbruksnäringen eller för orten eller eljest från allmän synpunkt, må Konungen, ändå att hinder mot företaget skulle möta av bestämmelserna i 38 § eller vad i denna § är stadgat, efter hemställan av vattendomstolen på sätt i 46 § sägs lämna medgivande till företaget.

40 §.

Tarvas för ändamål, som i 37 § sägs, att å annan tillhörig fastighet lägges damm, vall eller väg eller ledning för vattnet eller att å annans grund i eller vid vattendrag verkställes grävning, sprängning eller annan åtgärd till strömbäddens reglerande eller till förebyggande eller minskande av skada, vare ägare av fastighet, som sålunda tages i anspråk, pliktig att tåla sådant intrång mot ersättning, som i 9 kap. skils.

Ej må för ändamål, som nu sagts, tagas i anspråk tomtplats, trädgård eller park, där det utan synnerlig olägenhet kan undvikas.

41 §.

Å företag, som i 37 § sägs, skall vad i 2 kap. 2 och 8 §§, 11—13 §§, 14 § andra stycket, 27—30 §§, 31 § andra stycket samt 32—34 §§ stadgas beträffande byggande i vatten äga motsvarande tillämpning.

42 §.

Skall ersättning för vattenkraft, som till följd av företag enligt detta kap. går för ägaren förlorad, utgå medelst kraftöverföring efter ty i 9 kap. skils, gälle med avseende å de för sådan överföring erforderliga ledningar vad i 2 kap. 18 § finnes i sådant hänseende stadgat för där avsedda fall.

43 §.

Tarvas för ändamål, som omförmäles i 37 §, att annans byggnad i vatten utrives eller ändras, besörje därom ägaren av den mark, som skall torrläggas. Skall byggnaden ändras och vill byggnadens ägare själv utföra arbetet, gälle därom vad i 2 kap. 19 § finnes för där avsett fall stadgat.

44 §.

Vad i denna lag är stadgat om skyldighet att taga del i dikningsföretag skall icke äga tillämpning i fråga om företag, som avser sänkning eller uttappning av sjö, med mindre den beräknade båtnaden av företaget med mer än hälften faller å egendom, tillhörig den, som sökt företaget, eller honom och andra, vilka förenat sig med honom därom. Vad nu sagts om sänkning eller uttappning av sjö lände jämväl till efterrättelse i fråga om åtgärd för reglering av vattnets avrinning ur dylikt vattenområde.

45 §.

Vill någon utföra vattenavledning, som i 37 § sägs, och äro sannolika skäl, att allmän eller enskild rätt därigenom förnärmas, eller skola två eller flera med skilda andelar taga del i företaget, skall, innan arbetet påbörjas, i den ordning nedan sägs inhämtas besked, huru och under vilka villkor arbetet må göras.

Ansökan om vattenavledning skall ingivas till Konungens befallningshavande och varde frågan härom därefter prövad vid syneförrättning i den ordning, som i 10 kap. stadgas. Avser företaget sänkning eller uttappning av sjö eller reglering av vattnets avrinning ur sådant vattenområde eller förändring av vattnets djup eller läge i vattendrag, där kungsådra eller allmän farled eller allmän flottled finnes, skall synemännens utlåtande underställas vattendomstolens prövning; dock må ej vattendom-

stolen ingå i bedömande av frågor rörande ersättning i vidare mån än som föranledes av anförda besvär eller av ändrade anordningar eller föreskrifter rörande företagets utförande. Om underställning i visst fall av särskild fråga stadgas i 10 kap. 52 §.

46 §.

Är fråga om företag, som avser sänkning av eller reglering av vattnets avrinning ur någon av sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren, Storsjön i Jämtland eller Siljan, skola bestämmelserna i 4 kap. 13 § om Konungens prövningsrätt i vissa hänseenden och om skyldighet för vattendomstolen att hemställa frågan Konungens avgörande äga motsvarande tillämpning; och skall vad sålunda är stadgat jämväl gälla beträffande annat företag, varigenom vattnets avrinning i större omfattning regleras eller vattenförhållandena eljest väsentligt förändras, såframt Konungen förbehåller sig sådan prövning och besked därom före målets avgörande lämnas synemännen eller i fall, då enligt 45 § underställning skall ske, vattendomstolen.

Finner vattendomstolen vid prövning av fråga om tillåtligheten av tillämnad vattenavledning, mot vilken hinder skulle möta av bestämmelserna i 38 § eller 39 § första stycket, att företaget med hänsyn till stadgandet i andra stycket av 39 § ändock bör komma till stånd, skall frågan därom av domstolen hemställas Konungens avgörande.

47 §.

Har efter den 1 januari 1921 vattenavledning verkställts utan föregången prövning, vare den, för vars räkning arbetet skett, bevisningsskyldig i avseende å de före arbetets utförande rådande förhållandena i vattnet.

48 §.

Vill någon för torrläggning av sin mark verkställa rensning, som för bibehållande av vattens läge eller djup är av nöden, äge han rätt därtill utan föregående prövning, ändå att arbete inom annans område tarvas; dock skall i ty fall denne förut därom tillsägas. Vill den, som ämnar företaga rensning, påkalla prövning av arbetets laglighet eller är fråga om annans deltagande i arbetet, gälle därom vad här ovan stadgas i fråga om vattenavledning. Har föregående prövning icke ägt rum, skall i fråga om rensning stadgandet i 47 § äga motsvarande tillämpning.

Vad i 5 § stadgas angående uppläggande av jord eller annat, som vid dikning upptages, skall lända till efterrättelse jämväl beträffande rensning för marks torrläggning.

Om invallning.

49 §.

Vill någon för sin marks torrläggning vid eller i vattendrag, sjö eller annan vattensamling eller havet göra vall eller annan byggnad till skydd mot vattnet, skall med iakttagande av föreskrifterna i 50—55 §§ beträffande sådan invallning vad ovan stadgats om vattenavledning äga motsvarande tillämpning.

50 §.

Finnes, då fråga väckes om invallning, vall eller annan byggnad, som uppförts till skydd mot vattnet, bliva till nytta för företaget, skall vad i 2 kap. 15 § stadgas om rätt att begagna sig av annans byggnad i vatten och om skyldighet att taga del i kostnaden för dylik byggnad äga motsvarande tillämpning.

Jord, sten, grus och grästorv må mot ersättning efter ty i 9 kap. sägs tagas å det invallade området, där det tjänligast och till minsta skada för jordägare kan ske, så ock å närbelägen mark, såframt ej avsevärd olägenhet därav uppstår för ägaren.

Vallar och gravar, som äro anlagda till marks skyddande, må ej användas till annat ändamål utan samtycke av dem, som äga del i invallningen.

51 §.

Beträffande skyldighet för annan att taga del i invallning skall vad i denna lag är stadgat om företag, som avser sänkning eller uttappning av sjö, äga motsvarande tillämpning.

52 §.

Ingår i samfällighet för invallning mark, som med hänsyn till höjdläge eller andra förhållanden uppenbarligen kan med mindre kostnad torrläggas genom dikning eller vattenavledning, äge delägare, som icke är sökande till företaget eller jämlikt 27 § likställd med sökanden, tillgodonjuta motsvarande jämkning i delaktigheten; och skall härvid hänsyn tagas jämväl till den ökade kostnad, som föranledes av invallningens vidmakthållande jämte drift av uppfordringsverk, därest sådant erfordras.

53 §.

Har invallning skett för marks torrläggning och äskas sedermera för samma ändamål dikning, vattenavledning eller vattenreglering, skall för bestämmande av den delaktighet i det sålunda ifrågasatta företaget, som må belöpa å den invallade markens ägare, uppskattning ske av den båtnad, som företaget må bereda honom därigenom, att markens torrläggning genom företaget förbättras utöver vad som skett genom invallningen.

Medför företaget, att vidmakthållande av invallningen jämte drift av uppfordringsverk, där sådant finnes, varder obehövligt eller kostnaderna därför minskas, vare, ändå att båtnad genom markens torrläggning icke vinnes, den invallade markens ägare skyldig att i anledning härav bidraga till kostnaderna för företaget; dock högst med hälften av det belopp, vartill sagda utgiftsminskning må skattas. Sådant bidrag skall efter ty i varje fall prövas skäligt antingen erläggas på en gång eller ock fördelas till utbetalning på visst antal år med skyldighet för bidragsgivaren att å oguldet kapitalbelopp gälda ränta efter den räntefot, som finnes skälig. För bidrag, som nu nämnts, förvärvas ej delaktighet i företaget, och vare förty bidragsgivaren ej skyldig att taga del i framtida kostnad för företaget.

54 §.

Har delägare i invallningsföretag icke sökt företaget och är han ej heller efter ty i 27 § sägs likställd med sökanden, vare han berättigad påfordra, att all honom tillhörig mark, som ingår i samfälligheten, skall med belopp, som i 9 kap. 49 § sägs, lösas för företagets räkning.

Vill någon begagna sig av rättighet, som nu sagts, skall yrkande därom framställas medelst stämning å deltagarna i den ordning 11 kap. stadgar inom sextio dagar efter det tiden för påkallande av sådan ny uppskattning av båtnaden, som omförmäles i 10 kap. 77 och 78 §§, tilländagått, eller, om sådan uppskattning påkallats, inom samma tid efter det uppskattningen vunnit laga kraft.

Sedan sådan talan blivit anhängiggjord, vare ägaren av den fastighet, vartill marken hör, fri från skyldighet att taga del i företaget; och träde den lösta marken i fastighetens ställe med skyldighet för ägaren att övertaga den delaktighet i företaget, varifrån fastighetens ägare befriats.

Om rätt för fastighetens ägare att återbekomma förskjutet bidrag så ock om denne åliggande ersättningsskyldighet i visst fall stadgas i 9 kap. 49 §.

55 §.

Å invallning, som sker i eller vid sjö eller i eller vid sådant vattendrag, som i 45 § andra stycket sägs, skola bestämmelserna i nämnda § om underställning av synemännens utlåtande äga motsvarande tillämpning.

Vad i 46 § första stycket är stadgat om Konungens prövningsrätt skall beträffande invallning gälla allenast såframt Konungen i den ordning, som i sistnämnda § sägs, förbehållit sig sådan prövningsrätt.

Gemensamma bestämmelser.

56 §.

Innefattar synemäns utlåtande, varvid enligt 10 kap. 75 § skall bero, eller vattendomstols laga kraft ägande beslut rörande företag enligt detta kap. medgivande till företaget, vare det gällande mot envar såväl vad angår rätten att utföra företaget och för framtiden bibehålla dike och annan anläggning som beträffande skyldighet att taga del i företaget, dock med de inskränkningar, som följa av bestämmelserna i 57 § samt av vad i 9 kap. ävensom i 10 kap. 77 och 78 §§ finnes stadgat om förnyad prövning i vissa fall.

57 §.

Där genom utförande i enlighet med utlåtande eller beslut, som i 56 § sägs, av företag, som i detta kap. avses, vållas skada eller intrång, som vid utlåtandets eller beslutets meddelande icke av synemännen eller av vattendomstolen förutsetts, må utan hinder av bestämmelserna i nämnda § den, som lider skadan eller intrånget, framställa anspråk å ersättning enligt reglerna i 9 kap.; dock skall sådant anspråk för att kunna upptagas till prövning anmälas hos vattendomstolen inom fem år eller den längre tid, högst tolv år, som i utlåtandet eller beslutet må hava föreskrivits, räknat från utgången av den för företagets fullbordande i utlåtandet eller beslutet eller ock sedermera i anledning av sökt anstånd bestämda tiden.

Är skada eller intrång, som i första stycket avses, av betydenhet, må inom tid, som gäller för anmälan av anspråk enligt nämnda stycke, talan föras om meddelande av sådana ändrade föreskrifter rörande skötseln av de för företaget gjorda anläggningar och vidtagande på deltagarnas i företaget bekostnad av sådana åtgärder, som utan att förnärma tredje mans rätt eller för företaget medföra väsentlig olägenhet äro ägnade att förebygga eller i största möjliga mån minska skadan eller intrånget för framtiden.

58 §.

Har företag, varom i detta kap. sägs, icke bragts till slut inom tid, som enligt 10 kap. 62 § föreskrivits, vare frågan om företaget förfallen; dock må, om giltigt skäl för dröjsmål visas eller genom företagets inställande synnerligt men skulle uppstå, vattendomstolen på därom före nämnda tids utgång gjord ansökan bevilja anstånd med företagets fullbordande på högst tio år.

Har fråga om företag enligt detta kap. förfallit, äge deltagare i företaget påkalla vattendomstolens prövning, huruvida den å företaget nedlagda kostnad skall gäldas allenast av sökanden och dem, som förenat sig med honom, eller om och i vilken mån jämväl övriga deltagare skola med hänsyn till vunnen nytta i kostnaden taga del.

59 §.

Finnes under företagets utförande, att visst arbete, som i utlåtandet eller beslutet rörande företaget föreskrivits, kan anses obehövligt, eller erfordras till följd av oförutsedd arbetssvårighet eller av annan dylik orsak jämkning av de rörande företagets utförande meddelade bestämmelser, äge vattendomstolen på ansökan av deltagare i företaget föreskriva dylik jämkning ävensom i övrigt vidtaga den ändring i bestämmelserna rörande företaget, som därav må föranledas.

60 §.

Har efter det medgivande lämnats till utförande av företag, som i detta kap. sägs,

fastighet inom torrläggningssamfälligheten övergått till ny ägare, vare jämväl denne pliktig att efter ty ovan stadgats taga del i kostnaden för företaget; dock skall, där föregående ägares skyldighet att erlägga å fastigheten belöpande andel i kostnaden blivit genom dom eller annorledes fastställd eller, oavsett huruvida den genom företaget vunna båtnaden av denne tagits i bruk, åvilat honom, ny ägare ej svara för bidrag, som förfallit till betalning mer än ett år innan han blev ägare till fastigheten eller, om han inropat fastigheten å exekutiv auktion, för bidrag, som före försäljningsdagen förfallit till betalning.

Där föregående ägare försummat att verkställa arbete, som för utförande av företaget eller för underhåll av detsamma ålagts honom, vare nye ägaren skyldig fullgöra vad sålunda blivit eftersatt.

61 §.

Har till företag, som i detta kap. avses, medgivande i laga ordning erhållits, skall, där deltagarna äro flera än två, för handhavandet av de med företaget förenade angelägenheter utses styrelse, bestående av en eller flera ledamöter.

Vilja deltagarna antaga stadgar rörande handhavande av företagets angelägenheter, stånde dem fritt; dock vare dylika stadgar ej gällande, med mindre de blivit av Konungens befallningshavande granskade och fastställda. I fråga om stadgar för torrläggningsföretag skola i övrigt bestämmelserna i 3 kap. 13 § äga tillämpning.

62 §.

Innan anmälan om styrelseval gjorts hos Konungens befallningshavande, må ej i fall, som i 61 § avses, arbete å annans mark verkställas eller åtgärd eljest till förfång för annan vidtagas.

Sker ändring i styrelsens sammansättning, skall styrelsen ofördröjligen göra anmälan därom hos Konungens befallningshavande.

Då anmälan, som i denna § sägs, ägt rum, skall underrättelse därom på deltagarnas i företaget bekostnad intagas i länskungörelserna.

63 §.

Vad i 3 kap. 15 samt 17—21 §§ är stadgat skall äga motsvarande tillämpning i fråga om företag, som i förevarande kap. avses, dock att förordnande, som i 17 § sägs, skall införas i länskungörelserna samt att, där icke i fastställda stadgar viss ort bestämts såsom styrelsens säte, talan, som i 20 § omförmäles, skall anhängiggöras hos den allmänna underrätt, inom vars domvärjo samfälligheten eller största delen därav är belägen.

64 §.

Rätten att handhava de med företag, som i detta kap. avses, förenade angelägenheter utövas å sammanträde, därvid envar deltagare i företaget äger rösträtt efter det andelstal, som jämlikt 23—26 §§ samt 29 § är bestämmande för hans skyldighet att taga del i kostnaden för företaget. Kallelse till sammanträde skall, där ej i särskilda stadgar annorledes bestämts, antingen skriftligen delgivas samtliga deltagarna minst en vecka före sammanträdet eller ock minst fjorton dagar därförut kungöras såväl i kyrkan för den eller de församlingar, där samfälligheten är belägen, som ock i minst en av ortens tidningar. Beträffande sådant sammanträde skall i övrigt vad i 3 kap. 22 § är föreskrivet i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

65 §.

Vad i 3 kap. 23—25 §§ är stadgat om talan mot beslut, som fattas vid sammanträde med deltagarna, samt om hållande av dylikt sammanträde skall äga motsvarande tillämpning beträffande företag enligt detta kap.; dock att talan skall i fall, som avses i 63 §, anhängiggöras hos den allmänna underrätt, som i sistnämnda lagrum sägs.

66 §.

Har jämlikt 36 § fjärde stycket påkallats prövning av fråga rörande framtida underhåll av dike, skall för dylikt fall vad i 56 samt 60—65 §§ är stadgat om företag, vartill medgivande lämnats enligt detta kap., i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

8 KAP.

Om kloakledningar.

1 §.

Tarvas för avledande av spillvatten eller annan flytande orenlighet från en eller flera fastigheter eller ett eller flera samhällen, att kloakledning framdrages över annans fastighet, vare ägaren av den fastighet pliktig att mot ersättning, som i 9 kap. sägs, tåla intrånget därav.

Med kloakledning förstås i denna lag avloppsledning för ändamål, som ovan nämnts, ändå att därmed tillika må avses vattens avledande för torrläggning av begravningsplats eller av samhälles planlagda område. Avloppsledning, varmed avses dels avledande av spillvatten och flytande orenlighet och dels torrläggning av annan mark än nyss nämnts, vare ock ansedd som kloakledning, där spillvattnets och orenlighetens avledande är det huvudsakliga ändamålet eller ock spillvattnet eller orenligheten avsevärt inverkar å det i avloppsledningen framrinnande vattnets beskaffenhet.

Vatten och orenlighet, som framrinner i kloakledning, benämnes i denna lag kloakvatten.

2 §.

Kloakledning skall göras täckt, såframt ej med hänsyn till särskilda förhållanden öppen ledning må tillstädjas.

3 §.

Där för avledande av kloakvatten tarvas, att genom väg eller genom järnvägs eller spårvägs banvall eller stationsområde avlopp anordnas eller ock befintligt sådant utvidgas eller fördjupas, skall arbetet bekostas av anläggaren samt ombesörjas, där fråga är om väg, av vägens ägare, såvitt ej denne hellre vill överlämna arbetet åt anläggaren, och i annat fall av järnvägens eller spårvägens ägare.

Vad nu sagts om ägare av väg skall i fråga om allmän väg på landet avse vägstyrelsen samt beträffande allmän väg i stad, staden.

4 §.

I den mån ej detta kap. innehåller särskilda föreskrifter skall vad i 7 kap. 4, 5, 12, 13 och 16—19 §§ är stadgat om upptagande av dike i tillämpliga delar gälla även beträffande kloakledningar.

5 §.

Kloakledning skall, där någons rätt kan vara därav beroende, av ägaren behörigen underhållas.

6 §.

Finnes, då kloakledning skall byggas för ett samhälle, det medföra väsentlig fördel, att ledningen inrättas för avledande jämväl av annat samhälles kloakvatten, skall, där det från sistnämnda samhälle påfordras, ledningen så byggas.

7 §.

Skall kloakledning efter ty i 6 § sägs inrättas för avledande av kloakvatten jämväl från annat samhälle, skall anläggningskostnaden för ledningen, i den mån den

är gemensam, mellan samhällena fördelas med hänsyn tagen dels till den kostnad för särskild ledning för vartdera samhället, som bortfaller därigenom att gemensam ledning bygges, dels till mängden kloakvatten, som från vartdera samhället skall avledas. Är ett samhälles kloakvatten av beskaffenhet att medföra särskild kostnad beträffande ledningens inrättande eller anordnande, skall hänsyn tagas jämväl härtill.

8 §.

Vill samhälle inleda kloakvatten i kloakledning, som anlagts eller är under anläggning för annat samhälles räkning, må det ej förvägras, utan så är att väsentlig olägenhet vållas därav och avledning kan ändamålsenligt beredas på annat sätt; vare dock det samhälle, som vill tilleda kloakvatten, pliktigt att vidtaga sådana anordningar, som till undvikande av olägenhet av tilledandet för det andra samhället må anses erforderliga.

Om skyldighet för samhälle, som sålunda tilleder kloakvatten, att deltaga i anläggningskostnaden för den gemensamma delen av ledningen, gälle vad i 7 § stadgas, med iakttagande att den gemensamma delen, i den mån densamma redan blivit utförd, skall uppskattas till dess värde i befintligt skick samt att kostnaden för särskild ledning skall beräknas till det belopp, som skulle åtgått för ny ledning. Finnes till följd av tilledandet nödigt, att ledningen utvidgas eller annorledes förändras, skall kostnaden åligga sistnämnda samhälle; dock vare samhället ej skyldigt att i ty fall taga del i redan nedlagd kostnad, som till följd av ändringen varder onyttig.

9 §.

I den mån kloakledning är gemensam för två eller flera samhällen, skall skötseln och underhållet därav, såframt ej annorlunda överenskommes, ombesörjas av det samhälle, för vars räkning ledningen ursprungligen anlagts, eller, där den byggts för gemensam räkning, av det samhälle, över vars område den gemensamma sträckan av ledningen eller väsentlig del därav framdragits, eller ock, för den händelse ledningen huvudsakligen är belägen på annan mark, av det, varifrån största vattenmängden beräknas tillrinna densamma.

Samhälle, som begagnar kloakledning, vars skötsel och underhåll åligger annat samhälle, vare pliktigt att medelst årlig avgäld gottgöra det andra samhället skälig andel av kostnaden för underhåll och skötsel av den gemensamma delen av ledningen. Avgäld, som nu nämnts, skall bestämmas efter enahanda grunder som enligt 7 och 8 §§ skola lända till efterrättelse i fråga om anläggningskostnadens fördelning.

10 §.

Avgäld, som enligt 9 § åligger samhälle att utgiva, skall utgå från dag, som i sammanhang med beslutet därom bör bestämmas, dock, i den händelse samhället före nämnda dag tager ledningen i bruk, från dagen för ledningens begagnande.

11 §.

Inträffar, sedan bestämmelse meddelats rörande samhälles skyldigheter med avseende å underhåll och skötsel av gemensam kloakledning eller kostnaderna därför, väsentlig ändring i något förhållande, som lagts till grund för bestämmelsen, må talan i den ordning 11 kap. stadgar kunna föras om ändrade föreskrifter, dock ej förr än minst fem år förflutit från det bestämmelsen meddelades.

12 §.

Tarvas ombyggnad av kloakledning, som är för två eller flera samhällen gemensam, skall vad här ovan är stadgat om ny ledning äga motsvarande tillämpning.

Sker ombyggnaden på yrkande av ett samhälle och är densamma ej tillika erforderlig för det eller de andra samhällenas räkning, vare samhälle, som sist

sagts, ej pliktigt att till ombyggnaden bidraga i vidare mån än samhällets utgifter till den ombyggda ledningens skötsel och underhåll beräknas bliva för framtiden minskade. Varder kostnaden för den ombyggda ledningens skötsel och underhåll genom ombyggnaden ökad, vare nyssnämnda samhälle ej skyldigt att taga del i sådan ökning.

13 §.

Vad i 6—12 §§ stadgas beträffande gemensam kloakledning för två eller flera samhällen skall äga motsvarande tillämpning med avseende å kloakledning till gemensamt bruk för två eller flera fastigheter eller för samhälle samt en eller flera utom samhället belägna fastigheter.

14 §.

Ägare av mark, varifrån vattnet har naturligt fall åt det håll, där annans kloakledning framgår eller skall anläggas, vare berättigad att för markens torrläggning leda vattnet till kloakledningen under de villkor, som ovan finnas stadgade i fråga om rätt att inleda kloakvatten; dock att, där markens torrläggning icke utan oskäliga kostnader kan vinnas annorledes än medelst ledning över samhälles planlagda område eller över bebyggd fabrikstomt, ersättningsskyldighet till följd av vattnets inledande i samhällets eller fabrikens kloakledning icke åligger markens ägare i vidare mån än som må betingas av ökning i kostnaderna för ledningens anläggning samt skötsel och underhåll.

15 §.

Vill någon framdraga kloakledning över annans fastighet eller eljest begagna sig av rättighet, som omförmäles i 1—14 §§, då skall, där ej överenskommelse därom träffas, i den ordning nedan sägs före arbetets påbörjande inhämtas besked, huru och under vilka villkor arbetet må göras.

Ansökan om avledande av kloakvatten skall ingivas till Konungens befallningshavande och varde frågan härom därefter prövad vid syneförrättning, varom i 10 kap. stadgas.

Ändå att prövning enligt vad nu sagts icke erfordras, må till beredande av trygghet för framtiden sådan prövning påkallas.

Huru utlåtande, som meddelas vid syneförrättning, skall beträffande särskild fråga underställas vattendomstolens prövning, därom stadgas i 10 kap. 52 §.

16 §.

I fråga om giltigheten av laga kraft vunnet utlåtande eller beslut rörande avledande av kloakvatten skall vad i 7 kap. 56—58 §§ finnes stadgat beträffande företag enligt nämnda kap. i tillämpliga delar lända till efterrättelse, dock med den inskränkning, som föranledes av stadgandet i 17 § här nedan.

I avseende å de skyldigheter, som beträffande gemensam kloakledning åligga ny ägare av fastighet, varifrån vatten genom ledningen avledes, äge stadgandet i 7 kap. 60 § motsvarande tillämpning.

17 §.

Huruvida och i vilken mån det må vara tillåtet att genom kloakvatten förorena vatten, varöver annan äger råda, eller luften, så ock i vad mån ersättning skall gäldas för skada och olägenhet genom sådant förorenande, därom gälle vad särskilt är eller kan varda stadgat.

Föreskrifter, vilka till förekommande eller minskande av olägenheter till följd av förorenande, som nu nämnts, blivit i laga ordning meddelade, skola vid anläggande och skötsel av kloakledning noga iakttagas.

18 §.

Beträffande avledande inom samhälles planlagda område av kloakvatten från byggnader, tomter, gator eller andra platser i samhället äge vad ovan stadgats ej tillämpning.

19 §.

Med samhälle avses i detta kap. stad, köping och municipalsamhälle.

9 KAP.

Om ersättning.

Om ersättningsskyldighet i allmänhet.

1 §.

Där jämlikt denna lag rätt medgives någon att tillösa sig samfällt strömfall med eller utan utmål eller att eljest lösa eller taga i anspråk annan tillhörigt område eller att tillgodogöra sig vattenmängd eller vattenkraft, som tillhör annan, eller att vidtaga åtgärd, varigenom eljest annans egendom lider skada eller intrång, varde, såvitt ej i 1, 5 eller 6 kap. annorledes stadgas, honom ålagt att efter ty nedan sägs gälda ersättning för egendom, som avstås, eller för förlust, skada eller intrång, som förorsakas.

48 §.

Ersättning i penningar skall beräknas till fulla värdet och hälften därutöver, då fråga är om ersättning för:

1. tillgodogjord vattenkraft så ock icke tillgodogjord, som uppenbarligen är avsedd för befintlig eller under byggnad varande anläggning;
2. fiskeverk, bevattningsanstalt samt annan därmed eller med byggnad för uttagande av vattenkraft jämförlig anläggning för vattnets nyttjande så ock skada å sådan anläggning;
3. mark, vartill äganderätt avstås, ävensom skada å mark till följd av vattenuppdämning eller annan ändring i vattenståndsförhållandena, dock med undantag av mark, som till följd av yrkande, varom i 7 kap. 54 § förmäles, skall lösas, ävensom av skada, som består däri, att framtida torrläggning av mark genom vattenuppdämning hindras eller försvåras;
4. fiske eller skada därå så ock sådant intrång i rätt till fiske, som föranledes av förbud, varom i 2 kap. 14 § andra stycket förmäles;
5. intrång, som avses i 2 kap. 16 §, så ock intrång genom ledning för elektrisk kraftöverföring.

Om undantag för vissa fall från vad sålunda föreskrivits skils i 50 §.

49 §.

Där ej efter ty i 48 § stadgas ersättning skall utgå med förhöjning, varde den bestämd till fulla värdet av den egendom, som avstås, eller, då fråga är om förlust, skada eller intrång, till belopp, motsvarande full gottgörelse för förlusten, skadan eller intrånget.

Ersättning för sådan till invallningssamfällighet hörande mark, som jämlikt 7 kap. 54 § skall lösas, skall bestämmas till markens värde i dess skick efter företagets fullbordande efter avdrag av det belopp, vartill båtnaden för samma mark genom invallningen blivit i laga ordning uppskattad. Bidrag, som markens ägare erlagt till företaget, skall gottgöras honom med skälig ränta därå från den dag, då bidraget utgavs. Har markens ägare tillgodonjutit avkastning utöver den, som varit att på-

räkna i markens skick före invallningen, äge deltagarna för sagda ökning bekomma skälig gottgörelse. Skall enligt 2 § i detta kap. tillika lösas mark, som ej ingår i samfälligheten, varde ersättningen för sådan mark bestämd till fulla värdet.

10 KAP.

Om syneförrättning.

Om syneförrättning rörande företag enligt 3, 7 och 8 kap.

32 §.

1 mom. Till handläggande av syneförrättning rörande företag, som i 7 kap. avses, skall förordnas statens lantbruksingenjör eller annan, efter ty särskilt finnes eller kan varda stadgat, därtill behörig tjänsteman eller ock annan person, vilken på grund av avlagda kunskapsprov och praktisk erfarenhet i hithörande ämnen av Konungen förklarats behörig att hålla dylik förrättning.

2 mom. Beträffande syneförrättning rörande vattenreglering, vars huvudsakliga ändamål är torrläggning av mark, vare lag som i 1 mom. sagts.

3 mom. Skall vattenreglering ske huvudsakligen för beredande av ökad möjlighet att utnyttja vattenkraft, skall till förrättningsman förordnas person, som på grund av avlagda kunskapsprov och praktisk erfarenhet i avseende å byggande i vatten och därmed sammanhängande ämnen av Konungen förklarats behörig att hålla dylik förrättning.

4 mom. Till handläggande av syneförrättning rörande företag, som i 8 kap. sägs, skall förordnas person, som på grund av avlagda kunskapsprov och praktisk erfarenhet i avseende å inrättande av kloakledningar av Konungen förklarats behörig att hålla dylik förrättning. Är fråga om företag av mindre omfattning och kan det ej antagas beröra motstående intresse av någon betydelse, må dock förordnande, som nu sagts, meddelas jämväl annan i dylika frågor förfaren person, vilken finnes lämplig.

33 §.

Förordnande, som i 32 § sägs, skall efter ansökan meddelas av Konungens befallningshavande. I ansökningen skola så fullständigt som möjligt uppgivas företagets beskaffenhet, omfattning och verkningar med angivande av det vattenområde, som av företaget kan komma att beröras. Ansökningen bör tillika innehålla uppgift å de fastigheter, som företaget efter ty i 14 kap. 4 § sägs förmenas angå, samt ägarnas namn och hemvist ävensom sådana nyttjanderättshavares, vilkas rätt kan vara av företaget beroende.

Vad i 2 § stadgas om ställande av säkerhet för förrättningskostnaden samt om underrättelse till vattenrättsdomaren äge tillämpning jämväl i fråga om förordnande enligt denna §.

34 §.

Vid syneförrättning, som avses i 32 § 3 mom., skall, där den förordnade ej tillika är behörig att hålla syneförrättning, som i 1 mom. sägs, att såsom biträdande förrättningsman deltaga i förrättningen förordnas person, som innehar dylik behörighet.

Är vid syneförrättning, som avses i 32 § 1 och 2 mom., fråga om ändring eller utrivning av vattenverk eller annan åtgärd, varigenom ägare av strömfall tillskyndas förlust av vattenkraft, eller om beredande åt strömfallsägare av båtnad i avseende å vattenkraft, skall, där den förordnade ej tillika är behörig att hålla syne-

förrättning, som i 3 mom. sägs, för att deltaga i behandlingen av dylik fråga och vad därmed sammanhänger till biträdande förrättningsman förordnas den, som innehar dylik behörighet, eller ock annan för sakkunskap å ifrågavarande område känd person, som finnes lämplig.

Om förordnande av biträdande förrättningsman gälle i tillämpliga delar vad i 33 § stadgas.

35 §.

Vid syneförrättningen skola biträda två gode män. Dessa skola utses bland dem, som äro valda till ledamöter i ägodelningsrätt eller till gode män vid lantmäteriförrättning i orten. Gode männen tillkallas av förrättningsmannen efter samråd med biträdande förrättningsmannen, om sådan förordnats.

36 §.

Den allmänna planen för företaget skall uppgöras av förrättningsmannen efter samråd med gode männen ävensom biträdande förrättningsmannen, om sådan förordnats. Är någon syneman av annan mening än förrättningsmannen, varde den antecknad i protokollet. Finnes av sökanden uppgjord plan, skall beträffande granskning av sådan plan vad nu sagts äga motsvarande tillämpning.

Är fråga om vattenreglering och har vattendomstolen i samband med målets hänvisande till syneförrättning meddelat bestämmelse angående grunderna för företaget, skall vad sålunda föreskrivits lända till efterrättelse.

37 §.

Vattendrag, sjö eller annan vattensamling med av- och tillopp, som beröres av företaget, och den mark, varå företaget kan inverka, skola, om och i den mån sådant synes nödigt, avvägas, uppmätas, avtecknas och beskrivas.

38 §.

Efter samråd med de övriga synemännen ävensom med sökanden, där så lämpligen kan ske, bestämme förrättningsmannen tid och ställe för syneförrättningen. Han skall därom ofördröjligen ej mindre underrätta de andra synemännen än även utfärda kungörelse, vari tillika de fastigheter, som företaget förmenas angå, skola namngivas eller, i den mån det kan ske på oförtydbart sätt, utmärkas medelst gemensam geografisk eller annan beteckning; föranstalte ock därom, att kungörelsen varder minst tre veckor före den för förrättningen utsatta tiden avsänd till vederbörande pastorsämbete för uppläsande så snart ske kan i kyrkan för den eller de församlingar, där fastighet, som nyss nämnts, är belägen, så ock minst fjorton dagar före förrättningssammanträdet införd i en eller, där förhållandena påkalla det, två eller flera av ortens tidningar.

Är företaget av mindre omfattning och berör det uppenbarligen förutom sökanden allenast viss eller vissa sakägare, vare kungörelse, som nu sagts, icke erforderlig; dock skall underrättelse om tid och ställe för sammanträdet sist å åttonde dagen förut delgivas sådan sakägare i den för stämning stadgade ordning.

39 §.

Är fråga om företag, som avses i 32 § 2 och 3 mom., eller annat företag, som är av större omfattning, bestämme förrättningsmannen tillika viss för parterna välbelägen plats hos tjänsteman, kommunal befattningshavare, någon av synemännen eller pålitlig enskild person, där till förrättningen hörande handlingar enligt vad nedan sägs i avskrift skola hållas för granskning tillgängliga. Berör företaget två eller flera län eller eljest ett vidsträckt område, må bestämmas flera dylika ställen. Underrättelse om de ställen, där handlingarna skola tillhandahållas, skall intagas i kungörelse, som enligt 38 § utfärdas.

Avskrift av ansökningen jämte därtill hörande handlingar ävensom av kungörelsen skall av förrättningsmannen ofördröjligen efter kungörelsens utfärdande översändas till de ställen, som i kungörelsen angivits. Varder särskild plan angående företaget upprättad, skall ock sådan plan snarast möjligt tillhandahållas sakägarna på sätt nu sagts.

40 §.

Har kungörelse rörande företaget utfärdats, skall vad i 8 § är stadgat om avlämnande av underrättelse till sakägare samt om förteckning över avsända underrättelser äga tillämpning jämväl i fråga om syneförrättning enligt 32 §, med iakttagande att sådan underrättelse skall avsändas till envar i ansökningen uppgiven eller eljest för förrättningsmannen känd ägare av fastighet, som i kungörelsen avses, till de kända nyttjanderättshavare, vilkas rätt beröres i saken, så ock till känd förvaltning eller styrelse för allmän farled eller vattenregleringsföretag eller flottningsstyrelse för allmän flottled eller syssloman eller styrelse för torrläggningsföretag, där det företag, varom fråga är, berör led eller företag, som nu nämnts. Är egendomen samfälld för helt skifteslag eller eljest för flera fastigheter, erfordras ej underrättelse till de särskilda delägarna i den samfällda egendomen. Finnes för denna känd styrelse, varde styrelsen på nämnda sätt underrättad.

41 §.

Finnes fastighet, till vars ägare enligt 40 § underrättelse skall utsändas, tillhöra kronan eller allmän anstalt eller av kronan eller dylik anstalt innehavas under nyttjanderätt, insände förrättningsmannen utan dröjsmål underrättelse om kungörelsens innehåll till Konungens befallningshavande i det län, där fastigheten är belägen; och åligge Konungens befallningshavande att ofördröjligen förordna ombud till bevakande av kronans eller anstaltens rätt eller, där sådant bevakande tillkommer annan myndighet, överlämna underrättelsen till den myndighet.

42 §.

Är fråga om sänkning eller uttappning av sjö eller reglering av vattnets avrinning ur sådant vattenområde eller förändring av vattnets djup eller läge i vattendrag, där kungsådra eller allmän farled eller allmän flottled finnes, eller kan företag, som i 32 § 1—3 mom. eljest avses, antagas beröra allmänna intressen av någon betydelse, skall avskrift av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål av förrättningsmannen översändas till kammarkollegiet, som har att, där det prövas nödigt, föra talan för tillgodoseende av de allmänna intressen, som kunna vara i fråga.

Föres efter ty nu sagts talan av allmänt ombud, åligge ombudet att på begäran tillhandagå dem, vilkas rätt beröres i saken, med kostnadsfria råd angående bevakandet av deras rätt. Är fråga om företag, som avses i 32 § 3 mom., må på framställning av synemännen eller, då det eljest finnes påkallat, Konungens befallningshavande förordna ortsombud, varom i 4 § sista stycket förmäles.

Om förordnande av allmänt ombud i andra fall besörje Konungens befallningshavande, när anledning därtill förekommer.

43 §.

Är fråga om sänkning eller uttappning av sjö eller reglering av vattnets avrinning ur sådant vattenområde eller kan företag, som eljest avses i 32 §, antagas beröra fiskeintresse av någon betydelse, skall avskrift av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål av förrättningsmannen översändas till lantbruksstyrelsen. Finner denna uppenbart, att fiskens upp- och nedgång eller eljest fiskeintresse icke kan röna inverkan av företaget, skall meddelande härom skyndsamt lämnas förrättningsmannen; i annat fall förordne styrelsen fiskeritjänste-

man att under syneförrättningen till förrättningsmannen avgiva yttrande, huruvida fiskerinäring av betydenhet kan genom företaget lida väsentligt förfång, så ock vilka särskilda åtgärder kunna erfordras till skydd för fisket.

Kan yttrande, som ovan nämnts, icke avgivas utan att undersökning å platsen äger rum, ankomme på Konungens befallningshavande att efter inkommen anmälan därom uppdraga åt den av lantbruksstyrelsen förordnade eller ock annan av styrelsen föreslagen fiskeritjänsteman att, såvitt angår företagets inverkan å fisket, såsom sakkunnig biträda vid förrättningen ävensom i frågan avgiva utlåtande.

44 §.

Är fråga om företag, som avses i 32 § 4 mom., skall avskrift av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål översändas till ortens hälsovårdsmyndighet ävensom till förste provinsialläkaren i länet, som har att, om anledning därtill förekommer, hos Konungens befallningshavande göra anmälan om företaget för den åtgärd, som enligt 42 § sista stycket eller eljest må ankomma på Konungens befallningshavande.

45 §.

I samband med översändande av handlingar efter ty i 42—44 §§ sägs bör förrättningsmannen tillika lämna de upplysningar rörande de i nämnda §§ omförmälda frågor, som för honom äro att tillgå.

46 §.

I fråga om tillkallande av sakkunnigt biträde, där sådant är av nöden, gälle vad i 3 § andra stycket är stadgat.

47 §.

Kommer ej förrättningsman eller biträdande förrättningsman tillstädes å den för förrättningen utsatta tid, och infinner han sig ej heller inom tre timmar därefter; då må de, som tillstädeskommit, åtskiljas. Utebliver god man, kalle förrättningsmannen genast annan god man i stället.

Syneman, som utan skälig orsak utebliver från förrättningen, ersätte all skada och olägenhet, som därav uppstår; förrättningsman och biträdande förrättningsman ansvare därjämte såsom för tjänstefel.

48 §.

Vill sökanden återkalla ansökningen, göre det skriftligen hos förrättningsmannen, innan förrättningen avslutas. Där ej annan sakägare skriftligen förklarar sig vilja fullfölja ansökningen, varde förrättningen inställd och frågan förfallen.

Äro sökandena flera, må utan samtligas medgivande återkallelse ej ske, utan så är, att beträffande företag enligt 3 eller 7 kap. kostnaden av synemännen beräknas uppgå till mer än nio tiondelar av den uppskattade båtnaden av företaget; dock att härvid hänsyn icke skall tagas till båtnad, för vilken enligt 3 kap. 6 § och 7 kap. 29 § bidragsskyldighet till företaget inträder först då båtnaden tages i anspråk.

Sker återkallelse av någon eller några av sökandena, vare den eller de övriga fortfarande att anse såsom sökande.

49 §.

Mot syneman och sakkunnigt biträde gälle dessa jäv: om han själv eller någon, med vilken han är i den skyldskap eller det svågerlag, som enligt lag utgör jäv mot domare, är sökande till förrättningen eller äger del i saken eller eljest kan vänta synnerlig nytta eller skada av företaget, eller om han är vederdeloman eller uppenbar ovän till sakägare, som nu nämnts, eller såsom domare deltagit i åtgärd eller beslut, som rör saken. Söker någon, sedan ärendet anhängiggjorts, sak med syneman eller sakkunnigt biträde eller

tillfogar honom något med ord eller gärning i uppsåt att därmed göra honom jävig det skall ej räknas för jäv.

Vad i 12 § andra stycket samt 13 och 14 §§ är stadgat i fråga om jäv mot syneman eller sakkunnigt biträde äge tillämpning jämväl vid förrättning enligt 32 §; och skall föreskriften i 14 § första stycket om anmälan av jäv mot förrättningsman och förordnande av annan i den jävades ställe tillika gälla beträffande biträdande förrättningsman. Ifråga om tillkallande av ojävig god man vare lag som i 35 § sägs.

50 §.

Vid förrättningen hava synemännen att tillse, huruvida enligt de i denna lag stadgade grunder hinder möter mot företaget; finna synemännen, efter det utredning skett i nödiga delar, sådant hinder möta, give genast besked därom och avslute förrättningen.

51 §.

Där fråga är om avledande av kloakvatten, skola synemännen meddela sådana bestämmelser, att vatten, varöver annan äger råda, eller luften icke genom avledandet förorenas eller, om sådant förorenande ej kan undvikas, att olägenheterna därav såvitt möjligt minskas. Särskilda föreskrifter, som i nyssnämnda hänseende må hava meddelats vid prövning i därför stadgad ordning, skola av synemännen noga iakttagas.

Har prövning, som nu nämnts, ej skett, och finnes frågan om kloakledningens sträckning eller beskaffenhet icke lämpligen kunna avgöras utan föregående sådan prövning, varde förrättningen inställd i avbidan på sagda hinders undanröjande.

52 §.

Ingår i planen för företag, som avses i 32 §, anordnande eller ändrande av vattenavlopp genom järnväg, åligge förrättningsmannen att insända planen i denna del till chefen för vederbörande väg- och vattenbyggnadsdistrikt eller, i fråga om statens järnväg, till vederbörande distriktsförvaltning, som har att skyndsamt till förrättningsmannen avgiva yttrande, huru arbetet lämpligast bör verkställas. Vad nu sagts äge motsvarande tillämpning, där eljest företag, som nu nämnts, berör bro, trumma eller annan anläggning för järnväg och särskild åtgärd kan komma i fråga till skydd för sådan anläggning.

Har i synemännens utlåtande angående företaget gjorts avvikelse från vad sålunda föreslagits, skall utlåtandet i denna del underställas vattendomstolens prövning.

53 §.

Yrkar vid syneförrättning rörande vattenreglering eller vattenavledning för marks torrläggning markägare, vars rätt beröres av företaget, att i stället skall ske torrläggning genom invallning, eller äskar vid syneförrättning rörande invallning markägare, som nu sagts, att åt vattenavledning skall givas företräde, förelägge synemännen den, som gjort yrkandet, att inom viss tid med företeende av synemännens föreläggande anmäla yrkandet hos Konungens befallningshavande vid äventyr, om det försummas, att yrkandet lämnas utan avseende.

Varder, innan syneförrättning rörande företag enligt 3 eller 7 kap. avslutats, ny syneförrättning anhängiggjord angående annat dylikt företag, som rör samma vattenområde eller av annan grund synes ej kunna jämte det förra företaget utföras, skall vederbörande förrättningsman härom ofördröjligen göra anmälan hos Konungens befallningshavande.

Göres anmälan, som ovan sagts, uppdrage Konungens befallningshavande enligt de i 32 § stadgade grunder antingen åt den tidigare förordnade förrättningsmannen eller, om två eller flera förordnats, någon av dem eller ock, där det finnes lämpligare, åt annan person att såsom särskild förrättningsman jämte av honom tillkallade gode

män vid gemensamt sammanträde handlägga frågan, huruvida åt någotdera företaget bör lämnas företräde eller huru eljest lämpligen bör förfaras.

Om behandlingen av fråga, som nu sagts, skola bestämmelserna i detta kap. i tillämpliga delar lända till efterrättelse; dock vare ej erforderligt, att i kungörelsen angående förrättningen samtliga de fastigheter angivas, vilka av frågan beröras. Synemännens utlåtande skall underställas vattendomstolens prövning.

54 §.

Framställes vid syneförrättning rörande vattenavledning för marks torrläggning av någon, vars rätt beröres av företaget, yrkande, som avses i 3 kap. 27 § andra stycket, förelägge synemännen den, som gjort yrkandet, att inom viss tid, med företeende av synemännens föreläggande, hos vederbörande vattendomstol anhängiggöra sådan ansökan, som i 3 kap. 11 § sägs, vid äventyr, om det försummas, att yrkandet lämnas utan avseende.

Göres inom förelagd tid ansökan, som nu sagts, skall, där ej vattenrättsdomaren eller vattendomstolen annorledes förordnar, den fortsatta behandlingen rörande företaget av synemännen överlämnas åt vattendomstolen.

55 §.

Anhängiggöres, innan syneförrättning rörande företag enligt 3 eller 7 kap. avslutats, jämlikt stadgande i 11 kap. eller i den ordning, som om syneförrättning rörande företag enligt 6 kap. är föreskriven, ansökan om annat företag, som rör samma vattenområde eller av annan grund synes ej kunna jämte det förra företaget utföras, ankomme på vattendomstolen att i samband med prövning av ansökningsmålet eller efter underställning, där sådan skall äga rum, meddela besked om företagens förhållande till varandra; och må förty, innan dylikt besked lämnats, ej meddelas slutligt utlåtande rörande företag, som först nämnts.

56 §.

Vid avgörande av fråga, som i 53—55 §§ avses, skola de i 2 kap. 38 § och 3 kap. 7 § stadgade grunder vinna tillämpning.

Där åt företag gives företräde framför annat företag, skall tillika bestämmas viss tid, inom vilken frågan om förstnämnda företag skall i den härför i denna lag bestämda ordning fullföljas, vid äventyr att, då frågan om det andra företaget åter upptages, detta icke må hindras av yrkande, som ovan nämnts, så ock föreskrivas, att samma påföljd skall gälla, där ej företaget fullbordas inom den tid, som i sådant hänseende må varda i stadgad ordning fastställd.

57 §.

Möter ej hinder mot företaget, böra synemännen, efter det sakägarna blivit hörda och utredning skett angående de förhållanden, vilka kunna inverka på frågan, söka att i de delar, varom tvist yppas, åvägabringa överenskommelse mellan dem, vilkas rätt därav beröres; och varde, där sådan överenskommelse träffas, särskild avhandling därom upprättad, av sakägarna underskriven samt medelst synemännens påskrift vitsordad. Angår överenskommelsen annat än beloppet av sakägare tillkommande ersättning, vare den dock ej gällande, med mindre den av synemännen prövas lämplig.

Rör överenskommelsen fastighet, tillhörig kronan eller allmän anstalt, skall den i avseende å kronans eller anstaltens rätt ej gälla, med mindre den godkännes av vederbörande myndighet.

58 §.

Vilja en eller flera sakägare förena sig med sökanden om företaget eller yrka, att däråt gives större omfattning än sökanden äskat, göre det skriftligen; och varde handlingen vitsordad medelst synemännens påskrift.

59 §.

Kommer ej enligt 57 § överenskommelse till stånd, varde frågan i de delar, som äro tvistiga, prövad av synemännen jämlikt de i denna lag stadgade grunder.

60 §.

För utrönande av värdet å båtnad för mark genom dess torrläggning, där sådan med företaget avses, skola synemännen med tillämpning av de i 7 kap. 22 § stadgade grunder efter undersökning av den mark, varom fråga är, uppskatta marken såväl i dess skick före företaget som ock i det skick, vari den antages komma efter företagets fullbordan.

Vid uppskattning av båtnad, som genom vattenreglering beredes strömfall, skola de i 9 kap. stadgade grunder beträffande värdering av vattenkraft, som skall ersättas, i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

61 §.

Utgöres mark, varå uppskattning enligt 60 § bör ske, helt och hållet eller till någon del av sjöbotten eller annan vattendränkt mark, och finnes uppskattningen av båtnaden ej kunna, innan företaget blivit fullbordat, verkställas med tillförlitlig noggrannhet; då skola synemännen medelst sannolikhetsberäkning enligt grunder, som må finnas användbara, tillsvidare bestämma värdet å båtnaden; och varde slutlig uppskattning utsatt att efter ty i 78 § sägs förrättas efter företagets fullbordan.

62 §.

I fråga om företaget hava synemännen att bestämma:

varest och huru dike, avloppsledning eller annan anläggning, som prövas nödig, tjänligast skall göras, allt med hänsyn till de i 7 kap. eller eljest i denna lag stadgade grunder ävensom till vattenmängd, fallförhållanden, jordens sättning och andra omständigheter;

varest jord skall läggas, som uppkastas ur dike vid dess anläggande eller rensande;

varest och huru bro, trumma eller dylikt skall göras eller ombyggas, där sådant tarvas;

huru beträffande hushållningen med och framsläppandet av vattnet bör förfaras vid dammbyggnad, som må erfordras för företaget, så ock eljest vad för vattenhöjdens reglering och förekommande av skada genom översvämning eller annorledes bör iakttagas, varvid med avseende å vattenmärkes utsättande skall iakttagas vad i 11 kap. 64 § finnes för där avsett fall stadgat;

huru i fråga om sättet för utförande av gemensamt arbete samt framtida underhåll av gjorda anläggningar tjänligast bör förfaras;

tiden, då vattenverks ändring eller annat arbete för företaget må begynna; tiden och sättet för fullgörande av samt betalningen för arbete, som enligt särskilda stadganden markägare, vattenverksägare eller annan berättigats ombesörja; så ock viss tid, i regel minst två och högst tio år, inom vilken företaget i dess helhet bör vara bragt till slut;

huruvida för avgörande, om företaget må anses fullbordat, eller av annan anledning besiktning, som omförmäles i 13 kap. 1 §, bör äga rum;

så ock, där sådant finnes nödigt, företagets benämning samt i övrigt allt, som kan lända till företagets ändamålsenliga anordning.

Har biträdande förrättningsman förordnats, må förrättningsmannen överlämna åt denne att jämte gode männen handlägga de särskilda frågor, beträffande vilka han företrädesvis äger sakkunskap.

63 §.

Har den till dikningssamfällighet hörande mark blivit, efter ty i 7 kap. 24 §

sägs, uppdelad i särskilda avdelningar, och finnes någon avdelning så belägen, att upptagande av dike därstädes ej tarvas för torrläggning av annan avdelning, äge synemännen föreskriva, att sådant dike skall göras först då någon delägare i avdelningen påkallar det; och meddele synemännen i ty fall de bestämmelser, som erfordras för avgörande av avdelningens förhållande till samfälligheten i övrigt.

64 §.

Ersättning, som till följd av företaget tillkommer sakägare för förlust, skada eller intrång, skall i brist av åsämjande bestämmas av synemännen enligt de i 9 kap. stadgade grunder; dock att, där fråga uppkommer om ersättning medelst kraftöverföring, härom skall gälla föreskriften i 20 §. Skall ersättning utgå med förhöjning över värdet, böra värdet och förhöjningen var för sig angivas.

Uppkommer eljest på grund av bestämmelserna i 3, 7 eller 8 kap. vid syneförrättning fråga om ersättning åt delägarna eller annan för arbete eller dylikt, skall ock sådan fråga prövas av synemännen.

65 §.

Förrättningen skall, såvitt ske kan, utan uppskov fortsättas och avslutas.

Varder nytt sammanträde av nöden, skall besked om tiden och stället därför meddelas innan sammanträdet avslutas. Kan till följd av laga hinder tiden för sammanträdet ej genast utsättas eller sammanträde ej å utsatt tid hållas, skall om tiden och stället för det nya sammanträdet utfärdas kungörelse i den ordning, som i 38 § sägs, eller ock sist å åttonde dagen förut i den för stämning stadgade ordning samtliga sakägare kallas till sammanträdet. Ett exemplar av kungörelsen skall, då enligt 39 § föreskrift meddelats om handlingars tillhandahållande, ofördröjligen översändas till de härför bestämda ställen.

Finnes under förrättningens fortgång saken angå fastighet, som ej på sätt i 38 § är föreskrivet angivits i förut utfärdad kungörelse om förrättningen, och har ej ägare och känd nyttjanderättshavare till den fastighet ändock tillstädeskommit, åligge förrättningsmannen att därom utfärda kungörelse med tillkännagivande vad ägare till sådan fastighet så ock nyttjanderättshavare, där dennes rätt är i fråga, har att iakttaga för bevakande av talan vid sammanträde ävensom att till sakägare, som nu nämnts, avsända underrättelse på sätt i 8 § stadgas. Kungörelsen skall sist tre veckor före sammanträdet för uppläsande i kyrkan avsändas till pastorsämbetet i den eller de församlingar, där i kungörelsen angivna fastigheter äro belägna, så ock minst fjorton dagar före sammanträdet införas i en eller flera av ortens tidningar. Har enligt 39 § meddelats föreskrift om handlingars tillhandahållande, skall ett exemplar av kungörelsen ofördröjligen översändas till de härför bestämda ställen. Är uppenbarligen fråga allenast om viss eller vissa sakägares hörande, vare kungörelse och underrättelse, som nu sagts, dock icke erforderliga, såframt sådan sakägare i den för stämning stadgade ordning kallas till sammanträde sist å åttonde dagen förut.

Har sammanträde ej på sätt ovan sagts tillkännagivits, vare dock sådant tillkännagivande ej av nöden, där alla sakägare komma tillstädes eller de uteblivna i den för stämning stadgade ordning sist å åttonde dagen förut kallats till sammanträdet.

66 §.

Vad i 25 § är stadgat om protokoll äge tillämpning jämväl i fråga om förrättning, som avses i 32 §. Protokollet bör vid varje sammanträdes slut upplåsas och förses med synemännens underskrift.

67 §.

Sedan erforderliga sammanträden hållits och alla vid syneförrättningen förefallande frågor blivit utredda, skola synemännen upprätta utlåtande angående företaget.

Utlåtandet skall innehålla synemännens besked, med angivande av skälen, i de i 62—64 §§ eller eljest här ovan omförmälda frågor. Avgift, som omförmäles i 11 kap. 95 §, så ock avgift enligt 2 kap. 10 §, där sådan bör utgå, skola bestämmas i utlåtandet. Lämnas medgivande till vattenreglering, varde angivet, om företaget är av beskaffenhet att stadgandena i 4 kap. om nyprövning och om avgifter därå äga tillämpning; och skall för sådant fall utlåtandet upptaga förslag till dylik avgift.

Skola två eller flera med skilda andelar taga del i företaget, skall utlåtandet innehålla särskild längd, upptagande såväl den å varje strömfall eller fastighet belöpande anparten i kostnaden för företaget med noggrant angivande av strömfall eller annan egendom, som med delaktigheten avses, som ock det belopp, vartill kostnaden för företaget beräknats. För varje delägare skall anmärkas, huruvida han är sökande till företaget eller på grund av föreskriften i 82 § att anse såsom likställd med sökande, så ock beskaffenheten av den båtnad, som lagts till grund för delaktigheten, samt det uppskattade värdet av sagda båtnad. Har på grund av bestämmelsen i 7 kap. 28 § rätt medgivits delägare att erlägga å honom belöpande bidrag med fördelning å visst antal år, skall ock härom anteckning ske. Beträffande mark, som genom företaget vinner torrläggning, skall längden innehålla uppgift för varje fastighet å markens värde före och efter företaget. Är i avbidan på slutlig uppskattning delaktigheten bestämd på sätt i 61 § sägs, varde anteckning därom gjord.

68 §.

Har i kungörelsen angående företaget förordnats, att handlingarna rörande detsamma skola hållas för sakägarna tillgängliga på sätt i 39 § sägs, skall förslag till utlåtande, som i 67 § sägs, jämte därtill hörande handlingar ävensom meddelande om förrättningsmannens adress så snart ske kan i bestyrkt avskrift av förrättningsmannen översändas till de i kungörelsen angivna ställen. Om förslagets framläggande och platsen för dess tillhandahållande så ock vad sakägare jämlikt 69 § har att iakttaga för sin talans bevakande skall underrättelse införas i den eller de ortstidningar, som bestämts för införande av kungörelse angående företaget.

69 §.

Vill någon, vars rätt kan vara beroende av företaget, göra invändning mot förslag, som i 68 § sägs, äge han inom trettio dagar från den dag, då kungörelsen varit i tidning senast införd, till förrättningsmannen ingiva eller i betalt brev med posten insända sina erinringar.

70 §.

Efter utgången av den för erinringars avlämnande föreskrivna tid och sedan den ytterligare utredning i ärendet ombesörjts, som av inkomna erinringar må föranledas, give synemännen på grund av vad sålunda och förut i ärendet förekommit vid sammanträde med sakägarna snarast möjligt slutligt utlåtande.

71 §.

Är ej sådant fall för handen, som i 68 § avses, skall utlåtandet angående företaget med därtill hörande handlingar framläggas vid sammanträde med sakägarna.

72 §.

Skall för handhavande av de med företaget förenade angelägenheter finnas styrelse, skola före förrättningens avslutande synemännen uppdraga åt en eller flera av deltagarna att i föreskriven ordning utfärda kallelse till sammanträde för styrelseval.

73 §.

Skall jämlikt föreskrift i denna lag synemännens utlåtande i sin helhet eller beträffande viss fråga underställas vattendomstolens prövning, åligge förrättningsmannen att före syneförrättningens avslutande härom meddela besked. Förrättningsman-

nen skall tillika giva sakägarna tillkänna, vid vilken vattendomstol talan mot förrättningen må föras samt vad enligt 11 kap. 85 § bör iakttagas för sådan talans bevarande. Underrättelse härom skall intagas i utlåtandet

Sist förklare synemännen förrättningen avslutad.

74 §.

Avskrift av utlåtandet med därtill hörande handlingar skall i fall, som i 68 § avses, så snart ske kan och sist inom trettio dagar efter förrättningens avslutande sändas till de för handlingars tillhandahållande i kungörelsen bestämda ställen. Har ej ändring gjorts i avgivet förslag till utlåtande, skall dock allenast meddelande härom jämte sådan underrättelse, som i 73 § avses, inom samma tid översändas till nämnda ställen.

I andra fall skall inom tid, som ovan stadgats, avskrift av utlåtandet med därtill hörande handlingar överlämnas till någon i orten boende pålitlig person, som enligt tillkännagivande vid förrättningen av synemännen utsetts att mottaga samma handlingar; och vare de hos honom tillgängliga för envar, som åstundar att granska dem eller taga avskrift därav.

75 §.

Där ej inom föreskriven tid talan anhängiggjorts mot syneförrättning och ej heller underställning av synemännens utlåtande skall ske, skall vid utlåtandet bero; och gånge detsamma i verkställighet i den ordning, som för laga kraft ägande dom är stadgad.

Finnes företaget angå fastighet, som icke angivits i kungörelse enligt detta kap. och vars ägare icke kallats till sammanträde under syneförrättningen eller vid sådant sammanträde varit tillstädes eller under förrättningen fört talan angående företaget eller eljest lagligen varit part i målet, vare utlåtandet mot sådan fastighets ägare utan verkan.

76 §.

Föres ej talan mot syneförrättning, och har ej heller underställning av synemännens utlåtande ägt rum, åligge förrättningsmannen att inom kalenderåret näst efter det, då förrättningen avslutats, insända det därvid förda protokollet jämte kartor, ritningar, kostnadsförslag och övriga handlingar, som röra saken, till vederbörande vattendomstol.

Efter det handlingarna inkommit till vattendomstolen, äge förrättningsmannen att därifrån till låns utbekomma desamma under tid, som av vattenrättsdomaren bestämmes.

77 §.

Menar någon, efter det företag, som avses i 32 § 1—3 mom., blivit fullbordat, att sedermera visat sig, att vid uppskattning, som skett enligt 60 §, till hans skada värdet av den båtnad, som genom torrläggning beredes till samfälligheten hörande mark, blivit oriktigt beräknat, äge då erhålla ny uppskattning av värdet, där han före utgången av kalenderåret näst efter det, som i utlåtandet eller sedermera i anledning av ansökan om anstånd bestämts för företagets fullbordande, eller, om dessförinnan företaget efter besiktning förklarats fullbordat, efter det, då sådan besiktning ägt rum, gör ansökan därom hos Konungens befallningshavande. Sådan ny uppskattning skall efter ansökningstidens slut så snart lämpligen kan ske verkställas av de synemän, som förrättat den föregående uppskattningen, eller, om hinder möter för dem eller det finnes lämpligare, av andra, vilka utses därtill på sätt ovan föreskrives; och må därvid på yrkande av annan delägare än den, som sökt förrättningen, eller, där det eljest finnes lämpligt, ny uppskattning ske jämväl beträffande andra

markområden än dem, som avses i ansökningen, i den mån sådant är av nöden för vinnande av enhetlig tillämpning av grunderna för uppskattningen. Angående dylik förrättning gälle i tillämpliga delar vad i detta kap. är stadgat; dock vare ej erforderligt, att i kungörelse angående förrättningen samtliga de fastigheter angivas, vilka beröras av företaget.

Sker genom uppskattningen ändring i vad förut blivit bestämt, varde fördelningen av kostnad och utgift för företaget, så ock av underhållsskyldigheten jämkad därefter.

Är någon missnöjd med den nya uppskattningen, fullfölje talan däremot i den ordning 11 kap. 85 § föreskriver.

78 §.

Har, efter ty i 61 § förmäles, slutlig uppskattning av båtnaden blivit utsatt att äga rum efter företagets fullbordan, äge envar markägare, vars rätt är av frågan beroende, att inom tid, som i 77 § sägs, hos Konungens befallningshavande anmäla ärendet för uppskattningens verkställande; men försummas det, vare all fråga om dylik uppskattning förfallen och den förut gjorda värderingen gällande till framtida efterrättelse.

Om sådan slutlig uppskattning, som här avses, gälle vad om ny uppskattning i 77 § stadgas.

79 §.

Vad i 30 § första och andra styckena är stadgat om förrättningskostnad lände jämväl till efterrättelse i fråga om syneförrättning, som avses i 32 §; dock att ersättning till ortsombud, som omförmäles i 42 § andra stycket, skall förskjutas av sökanden.

Äro flera pliktiga att förskjuta förrättningskostnad, svare envar av dem i förhållande till de övriga allenast för så stor del av förskottet, som enligt nedan givna regler skulle slutligen belöpa på honom, därest ej andra deltagare i företaget än de förskottspliktiga funnes.

Delägare vare icke berättigad till ersättning för sin talans bevakande vid syneförrättningen. Har annan sakägare måst vidkännas särskild kostnad för tillvaratagande av sin rätt till skadeersättning i målet eller eljest för bevakande av sin rätt, skall i utlåtandet tillerkännas honom skälig gottgörelse därför.

80 §.

Beträffande den slutliga fördelningen av kostnad, som i 79 § sägs, gälle enahanda grunder som för fördelningen av kostnaden för själva företaget, dock att sådan kostnad skall fördelas utan hänsyn till sådan begränsning i delaktigheten, som omförmäles i 3 kap. 5 § samt 7 kap. 27 och 28 §§. Avgift enligt 11 kap. 95 § skall fördelas enligt samma grunder, som jämlikt sistnämnda lagrum skola tillämpas vid avgiftens bestämmande.

Har sakägare eller annan framställt invändning eller påstående, ändå att han insett eller skäligen bort inse, att fog därför saknas, och vållas därav uppskov eller eljest ökade kostnader, varde honom i utlåtandet ålagt att såsom en honom enskilt åliggande kostnad ersätta delägarna eller annan sakägare de utgifter, som därigenom åsamkats dessa. Där vid sådan ny uppskattning, som i 77 § sägs, ändring ej göres i förut verkställd värdering, skall den, som påkallat den senare uppskattningen, ensam gälda kostnaden därför.

81 §.

Vad i 9 §, 10 § sista stycket, 15 § samt 22—24 §§ är stadgat skall jämväl äga tillämpning å syneförrättning rörande företag, som avses i 32 §; och gälle föreskriften i 9 § tillika om biträdande förrättningsman.

82 §.

Som sökande till förrättning, som i 32 § avses, anses i detta kap. ej allenast den eller de, som sökt förrättningen, utan även den eller de, som i den ordning 58 § stadgar förenat sig med sökanden eller för vinnande av ökad båtnad fört talan, vilken föranlett större anläggning än sökanden äskat.

11 KAP.

Om domstolar och rättegång i vattenmål.

2 §.

Vattendomstol består av en vattenrättsdomare såsom ordförande samt såsom övriga ledamöter två vattenrättsingenjörer och två vattenrättsnämndemän. Är anläggning, företag eller annat, varom i vattenmål är fråga, utan nämnvärd inverkan å vattenförhållandena och beröres därav ej heller motstående intresse av någon betydelse, vare dock i sådant mål vattendomstolen beslutför med vattenrättsdomaren och vattenrättsnämndemännen samt allenast den ene av vattenrättsingenjörerna.

Vattenrättsdomare skall vara lagkunnig, i domarevärv erfaren man.

Vattenrättsingenjörerna skola vara i vattenfrågors tekniska behandling sakkunniga och erfarna män, den ene särskilt beträffande byggande i vatten och den andre särskilt i frågor om torrläggning av mark.

Vattenrättsnämndemännen, som böra vara allmänt betrodda, om sin orts förhållanden kunniga män, skola vara valbara till nämndemansbefattning vid häradsrätt inom orten och må ej hava uppnått sextiofem års ålder.

5 §.

Av de till vattenrättsnämndemän valda skola i vattendomstolen tjänstgöra de två, som av vattenrättsdomaren för varje mål kallas därtill. Till tjänstgöring böra kallas nämndemän från det län, som beröres av det ifrågavarande målet; avser målet företag, som berör mer än ett län, avgöre vattenrättsdomaren, om nämndemännen skola tagas från olika län eller från ett av dem.

Hålles vattendomstolens sammanträde vid syn på stället, böra företrädesvis de närmast boende nämndemännen kallas att tjänstgöra.

Är vattendomstolen enligt vad i 2 § sägs beslutför med allenast den ene av vattenrättsingenjörerna, skall vattenrättsdomaren till tjänstgöring i domstolen kalla den av dem, som företrädesvis äger sakkunskap i det ämne, varom fråga är.

8 §.

Hos vattendomstol skall vara anställd en lagkunnig sekreterare, förordnad av Konungen, som ock äger, när sådant finnes lämpligt, återkalla förordnandet. Ställföreträdare för sekreteraren förordnas av vattenöverdomstolen.

16 §.

Vid utövandet av sin verksamhet som vattenöverdomstol skall Svea hovrätt bestå av ordföranden å en av hovrättens divisioner såsom ordförande, tre andra ledamöter i hovrätten samt en ledamot i kammarkollegiet.

Är fråga allenast om ledighet för vattenrättsdomare, vattenrättsingenjör eller vattenrättssekreterare eller om förordnande av ställföreträdare för dem eller om föreläggande att i vattenmål inkomma med handlingar eller om utsättande av ny tid eller beviljande av anstånd med avseende å ingivande av handling eller vidtagande av

annan åtgärd i dylikt mål, må hovrätten vara sammansatt såsom vid handläggning av andra mål än vattenmål.

Har ledamot i vattenöverdomstol ej förut avlagt domareed, skall han före inträde i tjänstgöring avlägga sådan ed inför Svea hovrätt.

Angående jäv mot ledamot i vattenöverdomstol gälle vad i 7 § andra stycket finnes stadgat om jäv mot ledamot i vattendomstol.

Om vad till vattenmål är att hänföra.

17 §.

Till vattenmål hänföras följande mål:

A. ansökningsmål:

1. ansökan om prövning jämlikt 2 kap. 20 §, huruvida och under vilka villkor byggande i vatten må ske;
2. ansökan om godkännande jämlikt tredje stycket i nyssnämnda lagrum av verkställt ändrings- eller reparationsarbete å byggnad i vatten;
3. ansökan om prövning jämlikt 2 kap. 25 § av befintlig vattenbyggnads laglighet;
4. ansökan jämlikt 2 kap. 31 § första stycket om meddelande av bestämmelser rörande hushållning med vatten;
5. ansökan jämlikt 2 kap. 34 § om rätt att utriva byggnad i vatten;
6. ansökan jämlikt 3 kap. 11 § om prövning, utan förutgången syneförrättning enligt 10 kap., rörande sättet och villkoren för verkställande av vattenreglering, som avses i 3 kap. 1 §, så ock angående delaktigheten i kostnaden för företaget;
7. ansökan om prövning jämlikt 4 kap. 1 §, huruvida och i vilken utsträckning skyldighet må åläggas ägare av strömfall att tillhandahålla kraft åt kringliggande bygd, så ock ansökan jämlikt 4 kap. 4 § att komma i åtnjutande av kraft, som på grund av dylikt åläggande skall tillhandahållas;
8. ansökan om nyprövning enligt 4 kap. 5 eller 16 § så ock om bestämmande av avgift enligt 14 § i nämnda kap.;
9. ansökan jämlikt 5 kap. 2 eller 7 § om inrättande, utvidgande eller förbättrande av allmän farled eller om nya eller ändrade föreskrifter rörande hushållningen med vattnet eller annat för sjöfartens underlättande eller till förebyggande eller minskande av skada eller om godkännande av anläggning eller åtgärd för allmän farled;
10. ansökan jämlikt 6 kap. 12 § om ändrade anordningar med avseende å beslutade flottledsarbeten;
11. ansökan jämlikt 6 kap. 21 § om prövning, utan förutgången syneförrättning enligt 10 kap., av fråga om anläggning eller åtgärd för befintlig allmän flottleds utvidgande eller förbättrande eller om nya eller ändrade föreskrifter rörande hushållningen med vatten eller annat för flottningens underlättande eller om bestämmelser rörande virkes barkning eller fiskeavgift;
12. ansökan jämlikt 6 kap. 27 § första stycket om avlysande av allmän flottled;
13. ansökan jämlikt 6 kap. 28 § om tillåtelse att bortskaffa flottledsanläggning;
14. ansökan om anstånd med fullbordande av företag, vartill medgivande enligt denna lag lämnats, så ock om tillämpning av de i 7 kap. 58 § andra stycket och 59 § meddelade bestämmelser eller om sådan ny uppskattning, som avses i 69 § här nedan;
15. ansökan jämlikt 9 kap. 17 § om överflyttning från en fastighet till en annan av rättighet till kraftbelopp, vilket utgår i ersättning för förlorad vattenkraft.

B. stämningsmål:

16. talan om borttagande eller ändrande av annan tillhörig byggnad i vatten för uttagande av vattenkraft eller vattnets tillgodogörande annorledes i industriellt syfte, för vattenreglering, för fiske eller fiskens framkomst, för bevattning, för allmän farled eller för ändamål, som avses i 2 kap. 40 § andra stycket, eller för järnvägsbro eller allmän vägbro, såframt talan grundas därå, att byggnaden icke tillkommit i laga ordning eller icke är av laga beskaffenhet;

17. talan om ersättning för skada eller intrång av sådan byggnad i vatten, som under 16 sägs;

18. talan om ansvar för det sådan byggnad utförts eller ändrats i strid mot stadgande i denna lag eller mot föreskrift, som meddelats i sammanhang med arbetets medgivande, eller för det någon mot stadgandet i 2 kap. 20 § tredje stycket underlåtit att söka vattendomstolens godkännande av verkställd ändring å dylik byggnad;

19. talan jämlikt 2 kap. 24 § om ändrande av byggnad i vatten, vartill vattendomstolen meddelat tillstånd, eller om ändrade föreskrifter rörande hushållningen med vattnet vid sådan byggnad;

20. talan, beträffande andra företag enligt denna lag än de i 6 kap. avsedda, om ansvar eller skadestånd för hushållning med eller framsläppande av vattnet i strid mot lag eller givna föreskrifter så ock talan jämlikt 2 kap. 31 § andra stycket om meddelande av dylika föreskrifter eller ändrande av förut givna sådana i fråga om annan tillhörig byggnad i vatten;

21. talan, som grundas därå, att den, vilken är skyldig att underhålla sådan byggnad i vatten, som under 16 sägs, brister i fullgörande av denna skyldighet, eller därå, att någon utan erhållet medgivande, där sådant erfordras, utriver dylik byggnad;

22. talan, som utan samband med ansökningsmål föres jämlikt 2 kap. 23 § om gottgörelse för damm eller annan vattenbyggnad eller om fortsatt tillgodogörande av annan tillhörigt vatten och bestämmande av ersättning därför, jämlikt 2 kap. 10 § om bestämmande av fiskeavgift, jämlikt 2 kap. 14 § om rätt till intrång å annans fastighet i vissa avseenden, jämlikt 2 kap. 15 § om rätt att begagna annan tillhörig byggnad i vatten eller jämlikt 2 kap. 16 § om rätt till utmål å annans fastighet;

23. talan utan samband med ansöknings- eller underställningsmål om tillämpning av stadgandena i 1 kap. 6—13 §§;

24. talan jämlikt 3 kap. 6 § om skyldighet för delägare i regleringssamfällighet att deltaga i kostnaden för vattenreglering och om beräkning av den kostnad, vari sådan delägare har att taga del, så ock talan jämlikt 3 kap. 9 § om skyldighet för den, som av vattenreglering tillskyndas båtnad i annat hänseende än som omförmäles i 3 § av nämnda kap., att lämna bidrag till företaget;

25. talan jämlikt 5 kap. 10 § om vidtagande av sådana anordningar vid allmän farled, som erfordras till förebyggande av skada genom vågsvall eller dylikt;

26. talan beträffande allmän flottled om vidtagande av sådana anordningar eller åtgärder eller meddelande av sådana föreskrifter, som i 6 kap. 17 § första stycket eller 18 § sägs;

27. talan om borttagande eller ändrande av anläggning eller om rättelse i åtgärd, som skett för allmän flottled, såframt talan grundas därå, att anläggningen eller åtgärden icke tillkommit i laga ordning eller icke är av laga beskaffenhet, så ock talan om ansvar för vidtagande av dylik anläggning eller åtgärd eller för olovligt hushållande med eller framsläppande av vattnet i allmän flottled;

28. talan jämlikt 6 kap. 13 § första stycket om förverkande av rätten till flottledsarbetes vidare utförande;

29. talan jämlikt 7 kap. 29 § om skyldighet för ägare av mark att deltaga i kostnaden för diknings-, vattenavlednings- eller invallningsföretag så ock om sådan jämkning av bidragsskyldigheten, som i nämnda lagrum omförmäles;

30. talan jämlikt 7 kap. 54 § om skyldighet att lösa mark, som ingår i invallningssamfällighet;

31. talan, som grundas därå, att genom vattenavledning eller invallning vattenförhållandena ändrats i strid mot stadgande i denna lag eller mot föreskrift, som meddelats i samband med arbetets medgivande;

32. talan om tillämpning av stadgandena i 7 kap. 57 § andra stycket;

33. talan jämlikt 8 kap. 11 § om ändrade föreskrifter rörande delaktigheten i underhåll och skötsel av gemensam kloakledning eller kostnaderna därför;

34. talan jämlikt 9 kap. 25, 29, 31 eller 42 § om ändrade föreskrifter rörande kraftbelopp, som utgår i ersättning för förlorad vattenkraft, samt om ändring i vad förut bestämts angående uttagningskostnadens storlek och dess gäldande, så ock talan om förnyad prövning av sådan ständig avgälds belopp, som omförmäles i 9 kap. 23 §;

35. talan om fördelning av uppburen penningersättning, varom i 9 kap. 31 § förmäles;

36. talan om fastställande av vite, som i 9 kap. 37 § sägs, eller om höjning eller sänkning av redan bestämt sådant vite;

37. talan jämlikt 9 kap. 39 § om rätt att åter komma i åtnjutande av vattenkraft, som strömfallsägare till följd av företag enligt denna lag gått förlustig;

38. talan jämlikt 9 kap. 73 § av innehavare av fordran, varför fast egendom häftar, om högre ersättning för egendomen eller för därifrån förlorad vattenkraft eller för skada eller intrång därå;

39. talan jämlikt 9 kap. 74 § om rätt att få återlösa fast egendom, som på grund av stadgande i denna lag blivit av annan löst.

C. **besvärsmål:**

40. besvär mot synemäns beslut, varigenom vid syneförrättning enligt 10 kap. jävsinvändning ogillats, ävensom klagan över synemännens åtgöranden eller utlåtande i fall, då utlåtande ej underställes.

D. **underställningsmål:**

41. underställning av samt besvär mot utlåtande vid syneförrättning enligt 10 kap. i fall, då underställning av utlåtandet äger rum.

Hurusom, efter anmälan, ersättningsanspråk i vissa fall skola prövas av vattendomstolen, därom stadgas i 68 §.

18 §.

Där i denna lag finnes föreskrivet, att vad i något av de i 17 § åberopade lagrum stadgas skall äga tillämpning å annat fall än som avses i samma lagrum, skall ock talan, som rör sådan tillämpning, hänföras till vattenmål.

20 §.

Vid vattendomstol anhängiggjord talan, som ej enligt 17 och 18 §§ är att hänföra till vattenmål, men som rör i denna lag behandlat ämne, må av vattendomstolen upptagas, därest invändning mot domstolens behörighet icke i laga ordning göres eller den väckta frågan finnes hava avsevärd betydelse för vattenförhållandena. Upptages talan, som nu nämnts, varde målet räknat som vattenmål. Ej må dock på grund av vad nu sagts vid vattendomstol upptagas talan om ansvar för gärning, varå de i denna lag givna straffbestämmelser icke äro tillämpliga.

Där i denna lag stadgas särskild ordning för behandling av viss fråga, lände det till efterrättelse.

21 §.

Finnes vid allmän domstol anhängiggjord talan, som ej enligt 17 och 18 §§ är att hänföra till vattenmål, men som rör i denna lag behandlat ämne, angå fråga av avsevärd betydelse för vattenförhållandena, äge, på hemställan av den allmänna domstolen, vederbörande vattendomstol förordna om målets upptagande därstädes. Medelas sådant förordnande, hänvise den allmänna domstolen målet till fortsatt handläggning och avdömande vid vattendomstolen, och varde målet räknat som vattenmål. Har vattendomstol meddelat beslut i anledning av hemställan, som nu sagts, skall vid det beslut förbliva.

Där någon, mot vilken vid allmän domstol föres talan om borttagande eller ändrande av annan byggnad i vatten än som avses i 17 § 16 och 27, förrän målet blivit vid underrätten avgjort visar, att han hos vederbörande vattendomstol gjort ansökan om sådan prövning beträffande byggnaden, som i 17 § 3 sägs, skall, såframt ej frågan rör tvist om äganderätt till fastighet eller omfattningen av fastighets ägoområde, den allmänna underrätten hänvisa det där anhängiga målet till handläggning och avdömande vid vattendomstolen i sammanhang med ansökningsmålet. Varder den hos vattendomstolen gjorda ansökningen avvisad eller återkallas densamma eller förklaras den hava förfallit, skall på anmälan av någondera parten den allmänna underrätten ånyo upptaga det där anhängiggjorda målet och detsamma slutligen avdöma.

27 §.

1 mom. Ansökan enligt 17 § 1 skall vara åtföljd av de ritningar jämte beskrivning och andra handlingar samt innehålla de upplysningar, vilka erfordras för bedömande av det tillämnade företagets beskaffenhet, omfattning och verkningar. Särskilt skola så fullständigt som möjligt uppgivas den eller de fastigheter, varå byggandet skall ske eller vilka företaget eljest efter ty i 14 kap. 4 § sägs angår, vederbörande ägares och nyttjanderättshavares namn och hemvist samt, om företaget ej är av större omfattning, de ersättningsbelopp sökanden förmenar böra till följd av företaget utgå till dylik fastighetsägare eller andra. Är fråga om utförande av byggnad för vattens tillgodogörande, skall uppgift lämnas å det område, med vilket, enligt sökandens åsikt, rätten till vattnets tillgodogörande lämpligen bör vara för framtiden förenad. Beträffande anläggning för uttagande av vattenkraft varde därjämte storleken av den vattenkraft, som beräknas kunna vid lågvatten uttagas genom anläggningen, uppgiven.

I fråga om ansökan enligt 17 § 2, 3, 4 och 6 skall vad i första stycket stadgas i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

2 mom. Ansökan, som i 17 § 5 och 13 sägs, skall vara åtföljd av den beskrivning å byggnadens eller anläggningens läge och beskaffenhet samt innehålla de upplysningar i övrigt, som erfordras för bedömande av verkningarna utav byggnadens utrivande eller anläggningens bortskaffande.

3 mom. I ansökan jämlikt 17 § 9, 10 och 11 skall uppgivas, såvitt möjligt, vilka bebyggda strömfall eller med fast fiskebyggnad försedda fisken saken må angå samt, då ansökningen avser utförande eller godkännande av visst arbete, å vilken fastighet arbetet skall utföras eller är utfört, så ock beträffande egendom, som nu nämnts, ägares och nyttjanderättshavares namn och hemvist.

4 mom. Då ansökan göres enligt 17 § 15, skall sökanden förete bevis därom, huruvida den fastighet, varifrån rättigheten till överförd kraft skall överflyttas, är besvärad med inteckning, ävensom de överenskommelser, som i ärendet må hava

träffats med inteckningshavare. Ansökningen skall därjämte innehålla uppgift å den plats, dit kraften önskas för framtiden överförd, samt vara åtföljd av plan för den erforderliga ledningens sträckning.

30 §.

Avses med ansökan enligt 17 § 1, 2, 9 eller 11 ändring av befintlig anläggning i vatten, må, där ej enligt denna eller äldre lag medgivande erhållits till anläggningen i dess skick före vidtagande av den ändring, varom fråga är, eller jämlikt 12 kap. 11 § första stycket ägarens rätt att bibehålla anläggningen är fri från klander, ansökningen icke upptagas, med mindre jämväl prövning av anläggningens laglighet påkallas.

32 §.

Äro ansökningshandlingarna fullständiga, eller varder vad därutinnan brister inom förelagd tid fullgjort, skall vattenrättsdomaren skyndsamt inhämta nödiga upplysningar för bestämmande av det eller de ställen, där handlingarna efter ty nedan sägs skola hållas för parterna tillgängliga, samt därefter om ansökningen utfärda kungörelse.

Kungörelsen skall innehålla

dels tillkännagivande:

att, intill dess frågan blivit slutligen prövad, ett exemplar av ansökningshandlingarna skall för dem, som önska taga del därav, finnas tillgängligt å viss för parterna välbelägen plats hos tjänsteman, kommunal befattningshavare eller pålitlig enskild person eller, där ansökningen angår företag, som berör två eller flera län eller eljest ett vidsträckt område, å flera dylika ställen;

att, därest i målet avgivas erinringar eller påminnelser, varom i 39 § förmäles, eller sådant utlåtande, som i 45 § sägs, jämväl dessa handlingar skola hållas tillgängliga på förut angivna ställe eller ställen;

att även vattendomstolens utslag i målet skall därstädes i avskrift vara för parterna att tillgå; samt

att kallelser och andra meddelanden till parterna, under det målet är anhängigt vid vattendomstolen, skola, där de icke röra allenast sökanden eller ock särskilt tillställas den eller dem, till vilka de äro riktade, ske på det sätt, att de genom vattenrättsdomarens försorg införas i viss eller vissa tidningar inom orten och hållas tillgängliga så som nyss är sagt;

dels ock erinran om innehållet i 38 och 53 §§ jämte besked om den tid, inom vilken erinringar enligt 38 § skola ingivas.

I mål, som avses i 17 § 1—8, 13 och 15, skola i kungörelsen de fastigheter, som saken förmenas angå, namngivas eller, i den mån det kan ske på oförtydbart sätt, utmärkas medelst gemensam geografisk eller annan beteckning, varjämte, där sökanden vill med tillärnad byggnad tillgodogöra sig annan tillhörig vattenkraft, särskild uppgift därom skall lämnas. I mål, som avses i 17 § 9, 10 och 11, skall i kungörelsen uppgivas, vilka bebyggda strömfall eller med fast fiskebyggnad försedda fisken saken må angå, så ock, då ansökningen avser utförande eller godkännande av visst arbete, å vilken fastighet arbetet skall utföras eller är utfört.

Innefattar ansökan om tillstånd till utnyttjande av samfällt strömfall så, som i 2 kap. 7 § sägs, tillika inbjudan till övriga delägare att deltaga i företaget, skall i kungörelsen, med omförmälan av sistnämnda förhållande, jämväl intagas föreläggande för delägare, som vill begagna sig av inbjudningen, att tillkännagiva detta i den ordning och inom den tid, som är förelagd för bestridande av ansökningen eller

framställande av invändningar i fråga om företaget, vid äventyr att den, som underlåter detta, skall hava försuttit sin rätt att bliva delaktig i företaget.

Om kungörelsens innehåll i fall, som avses i 61 § första stycket, gälle vad där finnes stadgat.

Är fråga om ansökan, varom i 17 § 10 och 14 förmäles, skall kungörelse enligt denna § eller 61 § första stycket utfärdas allenast, då vattenrättsdomaren prövar det nödigt. Utfärdas ej sådan kungörelse, skall dock tiden och stället för vattendomstolens sammanträde sist å tjuguförsta dagen förut kungöras på sätt i 33 § första stycket sägs.

Huruledes mål i visst fall må kunna behandlas utan förutgången kungörelse, därom stadgas i 61 § andra stycket.

33 §.

Kungörelse, som i 32 § sägs, skall genom vattenrättsdomarens försorg dels för uppläsande så snart ske kan i kyrkan genast avsändas, i mål, som i 17 § 1—8 samt 13 och 15 avses, till pastorsämbetet i den eller de församlingar, där fastigheter, som saken förmenas angå, äro belägna, i mål, som avses i 17 § 9, 10, 11 och 12, till pastorsämbetet i den eller de församlingar, där den del av farleden eller flottleden, varom fråga är, framgår, samt i mål, som avses i 17 § 14, till pastorsämbetet i den eller de församlingar, i vilka ansökan om företaget förut kungjorts, dels ock inom tio dagar införas i en eller flera av ortens tidningar så ock i allmänna tidningarna. Ett exemplar av kungörelsen skall tillika med ett exemplar av ansökningshandlingarna ofördröjligen sändas till det eller de ställen, som i kungörelsen angivits.

Vattenrättsdomaren skall därjämte, såframt i målet är fråga om ansökan enligt 17 § 1, 2, 3, 4, 6, 9, 10 eller 11, utan dröjsmål i betalt öppet brev eller brevkort å posten avlämna underrättelse om kungörelsens utfärdande, om det eller de ställen, varest handlingarna i målet hållas för parterna tillgängliga, samt om den för erinringars avgivande bestämda tiden till envar i ansökningen uppgiven eller eljest för honom känd ägare av fastighet, som i kungörelsen omförmäles, så ock till de kända nyttjanderättshavare, vilkas rätt beröres i saken. Underrättelsen skall adresseras till den fastighet, varom fråga är, såvitt ej säker kunskap vinnes om annan adress inom landet för mottagaren. Varder efter ty i 37 § sägs sökanden ålagt att delgiva viss sakägare kungörelsen, erfordras ej underrättelse, som nu sagts, till sådan sakägare.

Där sakägare, som i andra stycket sägs, varder för vattenrättsdomaren känd först efter underrättelsernas utsändande, skall vattenrättsdomaren ofördröjligen på ovannämnda sätt meddela sådan sakägare underrättelse om målet så ock om vad han för sin rätts bevakande må hava att iakttaga. Befinnes underrättelse, som blivit å posten avlämnad, hava försetts med oriktig adress, och vinnes upplysning om mottagarens rätta adress, eller finnes sakägare, till vilken underrättelse efter ty ovan sägs bort sändas, hava förbigåtts, vare lag samma. Ej må dock målets handläggning och avgörande uppehållas av anledning, som nu sagts.

Är jord eller annan fast egendom, som saken angår, samfälld för helt skifteslag eller eljest för flera fastigheter, erfordras ej underrättelse, varom ovan förmäles, till de särskilda delägarna i den samfällda egendomen. Finnes för denna känd styrelse, varde styrelsen på nämnda sätt underrättad.

Ägare av fastighet, som saken angår, vare pliktig att till vattenrättsdomaren eller vattendomstolen uppgiva innehavare av nyttjanderätt till fastigheten, där dennes rätt beröres av saken. Underlåter han det, och uppstår skada för nyttjanderättshavare,

som saknat kännedom därom, att företaget eller åtgärden angår fastigheten, skall ägaren, där han visas hava ägt dylik kännedom, hålla nyttjanderättshavaren skadeslös. Erinran härom varde införd i den kallelse, som enligt denna § tillsändes fastighetens ägare.

37 §.

Kan inverkan ske på kanal- eller slussanläggning, förelägge vattenrättsdomaren sökanden att inom tid, som i varje fall föreskrives, och vid äventyr, som nedan sägs, till vattenrättsdomaren ingiva bevis, att kungörelsen delgivits anläggningens ägare eller styrelsen för densamma på sätt, som för delgivande av stämning är stadgat. Lag samma vare beträffande känd förvaltning eller styrelse för annan allmän farled eller vattenregleringsföretag eller flottningsstyrelse för allmän flottled eller syssloman eller styrelse för torrläggningsföretag, där det företag, varom i målet är fråga, berör led eller företag, som nu nämnts.

Är fråga att genom tillärnad byggnad taga i anspråk av annan tillgodogjord vattenkraft, förelägges sökanden enahanda delgivningsskyldighet med ägaren av den anläggning, där kraften tillgodogöres. Varder denne vid delgivningsförsök å särskilda dagar ej anträffad i sitt hemvist, må kungörelsen med samma verkan delgivas föreståndaren för kraftanläggningen eller, där föreståndare ej finnes eller ej vid särskilda delgivningsförsök anträffas, fästas å lämplig plats vid anläggningen.

Där fråga är om ansökan, som i 17 § 15 avses, förelägge vattenrättsdomaren sökanden att inom tid, som vattenrättsdomaren bestämmer, och vid nedan stadgat äventyr ingiva bevis om kungörelsens delgivning med ägaren av det strömfall, från vilket kraftbelopp, varom fråga är, tillhandahålles. Vad nu sagts äge motsvarande tillämpning beträffande ansökan enligt 17 § 7 eller 8.

Försummar sökanden vad enligt denna § förelägges honom, skall ansökningen av vattenrättsdomaren förklaras förfallen; och varde bevis därom med de skäl, varå beslutet grundas, tecknat å ett exemplar av ansökningen. Tillkännagivande om beslutet skall lämnas parterna i den för kallelser till dem stadgade ordning.

45 §.

1 mom. Erfordras för bedömande av målet särskild teknisk utredning eller vidlyftigare värdering, uppdrage vattenrättsdomaren, där sådant finnes lämpligt, åt biträde, som i 44 § sägs, eller ock åt annan sakkunnig person att efter förberedande undersökning avgiva utlåtande i målet. Tarvas utredning av mer än en person, varde uppdraget lämpat därefter.

Undersökning, som nu nämnts, skall hållas så snart ske kan. Om tiden för dess företagande skall meddelande lämnas vattenrättsdomaren, som i den för kallelser till parterna bestämda ordning underrättar dem därom. Sedan undersökningen bragts till slut, skall utlåtandet utan dröjsmål översändas till vattenrättsdomaren och av honom hållas för parterna tillgängligt å förut kungjorda ställe eller ställen. Förordas i något hänseende andra tekniska anordningar eller andra regler för hushållningen med vattnet än sökanden må hava föreslagit, skall utlåtandet hållas tillgängligt under minst fjorton dagar före vattendomstolens sammanträde.

2 mom. Vattenrättsdomaren må ock, där så finnes lämpligt, uppdraga åt vattenrättsingenjörerna eller en av dem att, med eller utan biträde av vattenrättsnämndemännen eller en av dem, verkställa undersökning å stället. I enklare fall må sådant uppdrag kunna lämnas åt vattenrättsnämndemännen eller en av dem.

Om tiden för sådan undersökning skall vattenrättsdomaren meddela parterna underrättelse i den för kallelser till dem bestämda ordning. Protokoll över undersökningen skall föras av den, vattenrättsdomaren därtill förordnat, och sedermera tillställas

vattenrättsdomaren. Där undersökning sker allenast såsom förberedelse för domstolens sammanträde till syn på stället, vare dock underrättelse och protokoll, som nu nämnts, ej av nöden.

3 mom. Där vid undersökning enligt denna § i mål rörande vattenreglering en eller flera strömfallsägare eller en eller flera markägare vilja förena sig med sökanden om företaget eller yrka, att till vinnande av ökad båtnad däråt gives större omfattning än sökanden äskat, göre det skriftligen; och varde handlingen vitsordad medelst undersökningsförrättarens påskrift samt översänd till vattenrättsdomaren.

46 §.

I mål, som i 17 § 9 och 11 omförmäles, må vattenrättsdomaren, där sökanden därom anhåller och ärendet finnes brådskande, medgiva vidtagande av erforderliga provisoriska åtgärder. Omfattar sådan åtgärd vidlyftigare arbete eller är avsevärt intrång på allmän eller enskild rätt därav att befara, må sådant förordnande av vattenrättsdomaren lämnas, allenast såframt sökanden hos Konungens befallningshavande ställer pant eller borgen för skadestånd, som han kan kännas skyldig utgiva till följd av arbetet i fråga.

Beslut, som nu sagts, må utan hinder av däröver anförda besvär lända till efterrättelse, såframt ej vattendomstolen eller vattenöverdomstolen annorlunda förordnar.

49 §.

Vattendomstolen eller vattenrättsdomaren äge, där så finnes nödigt för målets avgörande, från förvaltande myndighet begära utlåtande i fråga, som faller inom myndighetens verksamhetsområde.

Är fråga om inrättande, utvidgande eller förbättrande av allmän farled eller om byggnad i eller vid allmän farled, skall vattendomstolen eller vattenrättsdomaren, förrän målet avgöres, från lotsstyrelsen inhämta yttrande, huruvida från dess sida något finnes att erinra i avseende å företaget.

50 §.

För målets prövning sammanträder vattendomstolen till syn på stället eller, där målet kan prövas utan syn, å annan plats, som är för parterna välbelägen.

Tiden och stället för vattendomstolens sammanträde bestämmes av vattenrättsdomaren och skall sist å fjortonde dagen före sammanträdet tillkännagivas parterna i den för kallelser till dem bestämda ordning.

Har sökanden begärt syn på stället, och avser ej målet företag enligt 5 eller 6 kap., må dess avdömande ej ske utan syn. Äskas i mål om byggnad för vattnets tillgodogörande syn av någon, som förmenar sig lida skada av sådan byggnad, vare lag samma, såframt ej syn finnes uppenbarligen icke vara erforderlig för tillgodoseende av parternas rätt.

56 §.

Vill sökanden före vattendomstolens sammanträde återkalla ansökningen, göre det skriftligen hos vattenrättsdomaren, och avskrive denne målet från vidare behandling. Efter det målet företagits till handläggning vid sammanträde med vattendomstolen, må återkallelse av sökandens talan ske allenast hos domstolen.

Har återkallelse av talan skett, skall genom vattenrättsdomarens försorg meddelande därom lämnas parterna i den för kallelser till dem bestämda ordning.

Vad i 10 kap. 48 § andra stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande vattenreglering, då sådant företag är föremål för behandling i den för ansökningsmål stadgade ordning.

62 §.

1 mom. Där genom vattendomstols utslag lämnas medgivande att bygga i vatten,

skall utslaget innehålla noggranna bestämmelser om byggnadens läge och konstruktion, om den ersättning, som skall till följd av företaget utgå, i den mån ej prövning därav jämlikt 9 kap. 47 § göres beroende på särskild talan eller bestämmelser därom skola träffas i den för expropriation stadgade ordning, samt om de villkor i övrigt, som må vara behövliga för tillgodoseende av allmän och enskild rätt, så ock, i den mån det prövas erforderligt, innefatta bestämmelse om vattenmärke eller andra föreskrifter om hushållningen med och framsläppande av vattnet såväl efter byggnadens fullbordan som under byggnadstiden.

2 mom. Är fråga om byggnad för vattnets tillgodogörande, skall utslaget angiva, med vilken fastighet rätten till tillgodogörandet skall för framtiden vara förenad. Denna fastighet (strömfallsfastigheten) bör, där så lämpligen kan ske, omfatta allenast den sökanden tillhöriga mark, som upptages av byggnaden och därmed förenade anläggningar, jämte den del av vattenområdet, som sökanden äger. Vattenrättsdomaren bör förty, när omständigheterna därtill föranleda, tillse att, såvitt möjligt, en till strömfallsfastighet lämpad fastighet varder under målets handläggning bildad.

Utslaget skall jämväl angiva, i vad mån tillgodogörandet medgivits på grund av äganderätt eller av annan grund, samt, där med byggnaden avses tillgodogörande allenast av en del av det framrinnande vattnet, huruvida utslaget vilar på antagande att jämväl vattnet i övrigt i strömfallet eller den del därav, vars fallhöjd tages i anspråk, eller den sida av strömfallet, om vars tillgodogörande är fråga, tillhör fastighet, för vilken sökanden såsom ägare fört talan i målet.

I utslag, varigenom medgivande lämnas till byggnad för utnyttjande av vattenkraft, varde vidare angivet, huruvida byggnaden är av beskaffenhet, att de i 4 kap. meddelade bestämmelserna om skyldighet för byggnadens ägare att tillhandahålla kraft åt kringliggande bygd ävensom angående nyprövning och lösningsrätt för kronan därå äga tillämpning.

3 mom. Vad i 1 mom. stadgats skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse beträffande vattendomstols utslag i andra ansökningsmål. I utslag, varigenom lämnas medgivande till utförande av vattenreglering, varde angivet, om regleringsföretaget är av beskaffenhet, att stadgandena i 4 kap. om nyprövning och om avgifter därå äga tillämpning. I fråga om meddelande av bestämmelser rörande delaktigheten i företaget skola i tillämpliga delar gälla föreskrifterna i 10 kap. 67 §.

63 §.

I sammanhang med beslut, varigenom ifrågasatt byggande i vatten eller utförande av vattenreglering medgives, bestämme vattendomstolen viss tid, i regel ej överstigande tio år eller, där fråga är om anläggning för allmän flottled, två år, inom vilken arbetet skall vara fullbordat.

Vad i 10 kap. 56 § stadgas i fråga om företräde mellan olika företag skall äga motsvarande tillämpning, då dylik fråga uppkommer i samband med ansökningsmål i andra fall än som avses i nämnda lagrum.

65 §.

Ändå att sökandens talan bifalles, varde honom ålagt att gottgöra motpart sådana kostnader å målet, som prövas hava varit nödiga för tillvaratagande av hans rätt; dock att i mål rörande företag enligt 5 eller 6 kap. sakägare ej är berättigad till gottgörelse i annat fall än att han måst vidkännas kostnad för tillvaratagande av sin rätt till skadeersättning i målet.

Har svarandepart framställt invändning eller påstående i målet, ändå att han insett eller skäligen bort inse, att fog därför saknas, och vållas därav uppskov i

målet eller eljest ökade kostnader, gottgöre han sökanden de utgifter, som därigenom åsamkats denne.

68 §.

Anmälan om ersättningsanspråk, som avses i 2 kap. 24 §, så ock motsvarande anspråk vid företag enligt 3, 5, 7 eller 8 kap. skall göras skriftligen och i två exemplar ingivas till vattenrättsdomaren. Ena exemplaret varde genom vattenrättsdomarens försorg i rekommenderat brev tillsänt ägaren av den vattenbyggnad eller anläggning, varom fråga är.

Efter utgången av den tid, inom vilken ersättningsanspråk, som nu sagts, må anmälas, skall vattendomstolen för prövning av anspråk, som inom behörig tid anmälts, sammanträda till syn på stället. Äro flera anspråk anmälda, varde de såvitt möjligt prövade i ett sammanhang. Om tiden och stället för vattendomstolens sammanträde skall sist å fjortonde dagen förut till parterna avsändas underrättelse i rekommenderat brev så ock kungörelse införas i en eller flera av ortens tidningar.

Angående skyldighet för byggnadens eller anläggningens ägare att ersätta motpart kostnad, som föranledes av prövning enligt denna §, gälle vad i 65 § är om sökande stadgat. Finnes den, som anmält ersättningsanspråk, hava saknat skälig anledning därtill, varde honom ålagt att gottgöra byggnadens eller anläggningens ägare de utgifter, som denne till följd därav fått vidkännas.

69 §.

Vad i 10 kap. 60 och 61 §§ samt 77 och 78 §§ är stadgat i fråga om uppskattning av båtnad vid syneförrättning enligt nämnda kap. skall i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande ansökningsmål; dock att sådan ny uppskattning, som omförmäles i 77 och 78 §§, skall påkallas medelst ansökan hos vattendomstolen.

70 §.

För ingivande av erinringar eller påminnelser eller skrifter i anledning av förordnande om ytterligare eller ny skriftväxling eller ock bevis om delgivning äge vattenrättsdomaren bevilja anstånd på viss tid, när skäl därtill äro.

Varder före utgången av tid, inom vilken det åligger part att något fullgöra, laga förfall visat, utsätte vattenrättsdomaren ny tid.

71 §.

Beträffande fråga, vari det enligt förestående stadganden tillkommer vattenrättsdomaren att besluta, bör han, där frågans beskaffenhet det påkallar, rådgöra med vattenrättsingenjörerna.

Av vattenrättsdomarens beslut är vattendomstolen ej förhindrad att annorlunda förordna.

72 §.

Vattenrättssekreteraren åligge att över alla vid vattendomstolen anhängiggjorda ansökningsmål föra förteckning, utvisande tiden, då varje mål inkommit, därmed vidtagna åtgärder samt tiden för målets avgörande.

73 §.

Vattenrättsdomaren före med biträde av vattenrättssekreteraren protokoll vid vattendomstolens sammanträden och underskrive detsamma å domstolens vägnar. I målet ingiven handling må ej i protokollet intagas, utan där allenast anmärkas.

För varje ansökningsmål skall av vattenrättssekreteraren upprättas en akt, omfattande ett exemplar av samtliga de handlingar, som i målet ingivits, så ock avskrift av de utav vattenrättsdomaren i målet utfärdade kungörelser och meddelade beslut ävensom av vattendomstolens protokoll och utslag i målet jämte förteckning å de kartor, ritningar och andra handlingar, som akten omfattar.

Vid akten skall jämväl fogas en av vattenrättsdomaren underskriven förteckning över de underrättelser, vilka på grund av bestämmelserna i 33 och 47 §§ blivit av honom å posten avlämnade; och skall förteckningen angiva den dag, då avlämnandet skett. Där ej av eljest föreliggande omständigheter annat förhållande framgår, utgöre förteckning, som nu nämnts, bevis att den uppgivna dagen underrättelser avsänts under de i förteckningen upptagna adresser.

Beträffande skyldighet att till Svea hovrätt insända ett exemplar av akten i målet skall vad rörande insändande till hovrätt av underrätts dombok är stadgat äga motsvarande tillämpning.

75 §.

Vill någon mot annan föra talan, som i 17 § 16—39 avses, ingive till vattenrättsdomaren skriftlig inlaga, innehållande uppgift å svarandens namn och hemvist så ock å kärandens påståenden jämte skälen därtill; bifoge ock de handlingar käranden vill åberopa till stöd för sin talan.

Inlaga, som nu sagts, skall jämte därtill hörande handlingar ingivas i två exemplar; dock äge i fråga om kartor och ritningar samt handlingar av vidlyftigare beskaffenhet vattenrättsdomaren medgiva befrielse från denna skyldighet.

Beträffande mål rörande häktad gälle vad i 84 § finnes stadgat.

81 §.

Vad i 42—45 §§, 49 § första stycket, 50 § första stycket, 51, 52, 55 §§, 56 § första stycket, 57, 58, 64, 67, 70—72 §§, 73 § första, andra och fjärde styckena samt 74 § stadgas beträffande ansökningsmål skall, där annat ej framgår av vad nedan i denna § sägs, äga motsvarande tillämpning i fråga om stämningsmål.

Utlåtande, som i 45 § sägs, skall hållas för parterna tillgängligt å vattenrättsdomarens tjänsterum.

I de fall, då, enligt vad för ansökningsmål finnes föreskrivet, parterna skola erhålla besked i den för kallelser till dem i 32 § bestämda ordning, skall i stämningsmål med avseende å sättet för meddelande av sådant besked i stället lända till efterrättelse föreskriften i 80 §.

I avseende å stämningsmål, däri talan om ansvar föres, skall vad i 55 § finnes stadgat beträffande ansökningsmål icke äga tillämpning, såvitt angår svarande, vilken ej under skriftväxlingen erkänt den förseelse, som lägges honom till last. Förordnande, som i 67 § sägs, må ej meddelas angående verkställighet av straff eller annan påföljd av brottslig gärning.

83 §.

Där någon, mot vilken talan föres i stämningsmål, till bemötande därav hos vattenrättsdomaren gör ansökan, som i 17 § 2, 3, 4, 9, 10 eller 11 avses, varde målet i dess helhet handlagt i den för ansökningsmål stadgade ordning, där det ej är av beskaffenhet att jämlikt 61 § andra stycket ändock böra behandlas som stämningsmål.

Har i stämningsmål vattendomstolen eller har allmän domstol eller överexekutor förordnat om borttagande eller ändrande av byggnad eller annan anläggning i vatten, och göres därefter ansökan, som nyss nämnts, äge vattenrättsdomaren, om skäl därtill äro och sökanden ställer pant eller borgen för kostnad och skada, förordna, att utslaget ej må verkställas, innan ansökningsmålet blivit slutligen avgjort eller ock vattendomstolen annorlunda förordnar.

85 §.

Är sakägare missnöjd med beslut, varigenom under förrättning enligt 10 kap. synemännen ogillat framställd jävsinvändning, ingive inom trettio dagar från det

beslutet avkunnats till vattenrättsdomaren sina besvär jämte utdrag av synemännens protokoll, i vad det avser det överklagade beslutet.

Är någon eljest missnöjd med åtgärd eller beslut under syneförrättning enligt 10 kap., eller vill han föra talan mot synemännens utlåtande eller mot ny eller slutlig uppskattning av båtnad enligt 77 och 78 §§ i nämnda kap., ingive i mål, som avse företag enligt 6 kap., inom trettio men eljest inom sextio dagar från den dag förrättningen förklarats avslutad sina till vattendomstolen ställda besvär.

I besvären skola fullständigt upptagas klagandens alla påståenden och skälen därtill; och skola vid besvären fogas de handlingar klaganden vill åberopa till stöd för ändringssökandet.

Besvär, varom i andra stycket förmäles, skola ingivas i tre exemplar. Hava besvären ej ingivits i föreskrivet antal exemplar eller finner vattenrättsdomaren eljest flera exemplar vara erforderliga, förelägge han klaganden viss tid att ingiva det antal exemplar, som ytterligare är av nöden, vid äventyr, om det försummas, att på klagandens bekostnad av besvärshandlingarna verkställes avskrift i erforderligt antal exemplar.

Huruledes påståenden rörande synemännens åtgärder och förslag i frågor, som omförmälas i 10 kap. 19 §, må göras hos Konungens befallningshavande, därom skils i lagen om flottning i allmän flottled.

87 §.

Sedan de i 86 § andra stycket omförmälda handlingar inkommit och besvärstiden gått till ända, skall vattenrättsdomaren, så snart ske kan, låta ett exemplar av besvärshandlingarna tillställas den eller de personer, som efter ty därom är stadgat utsetts att mottaga förrättningshandlingarna, samt angående besvären utfärda kungörelse.

Kungörelsen skall innehålla

dels tillkännagivande:

att, intill dess målet slutligen avgjorts, ett exemplar av besvärshandlingarna ävensom av inkommande förklaringar och påminnelser samt av utlåtande, som enligt 45 § må komma att avgivas, skall hållas för sakägare tillgängligt hos bemälde person eller personer;

att även vattendomstolens utslag i målet skall på nämnda sätt i avskrift vara för parterna att tillgå; samt

att kallelser och andra meddelanden till parterna i målet, under det målet är anhängigt vid vattendomstolen, skola, där de icke särskilt tillställas den eller dem, till vilka de äro riktade, ske på det sätt, att de genom vattenrättsdomarens försorg offentliggöras i viss eller vissa tidningar inom orten samt hållas tillgängliga hos ovannämnda person eller personer;

dels ock erinran om innehållet i 89 § samt, där besvären ej angå allenast fråga om värdet å båtnad eller om ersättning, besked om den tid, inom vilken förklaring skall enligt 89 § avgivas.

Angå besvären allenast fråga om värdet å båtnad av företaget eller om ersättning, varde kungörelsens innehåll, såvitt rör tiden för förklarings avgivande, lämpat efter stadgandet i 89 § andra stycket.

I sammanhang med kungörelsens utfärdande bör vattenrättsdomaren, om det lämpligen låter sig göra, bestämma tid och ställe för det vattendomstolens sammanträde, där målet skall företagas till handläggning, samt i kungörelsen intaga underrättelse därom. Sammanträdet må i allmänhet ej utsättas till tidigare dag än trettio dagar efter den för förklarings avgivande bestämda tid; dock må, där i besvären föres talan all-

enast beträffande värdet å båtnad eller ersättning, tidigare dag för sammanträdet bestämmas.

88 §.

Angående offentliggörande av kungörelse, som i 87 § sägs, gälle beträffande mål, som avse företag enligt 6 kap., vad i 33 § första stycket finnes stadgat i fråga om mål enligt 17 § 9, 10, 11 och 12 men i andra fall vad nämnda lagrum föreskriver beträffande mål, som omförmälas i 17 § 1—8 samt 13 och 15.

Kungörelsen varde tillställd den eller de personer, som utsetts att mottaga förrättningshandlingarna.

Angå besvär, som anförts av enskild sakägare, allmänna intressen, skall, då fråga är om företag enligt 3, 7 eller 8 kap., ett exemplar av besvärshandlingarna jämte kungörelsen tillställas den myndighet, som enligt vad i 10 kap. 42—44 §§ finnes för varje särskilt fall föreskrivet äger bevaka nämnda intressen.

Där i besvär över syneförrättning rörande företag enligt 3, 7 eller 8 kap. föres talan mot ägare eller nyttjanderättshavare till sådan fastighet, vilken ej angivits i någon angående syneförrättningen offentliggjord kungörelse, förelägge vattenrättsdomaren klaganden att inom viss tid ingiva bevis därom, att styrkt avskrift av besvären jämte den rörande desamma utfärdade kungörelsen blivit i den för delgivande av stämning stadgade ordning delgiven ägare eller nyttjanderättshavare, som ovan sagts. Om dylikt föreläggande samt påföljden, där det ej fullgöres, äge vad i 37 § stadgas motsvarande tillämpning.

89 §.

Sakägare, som vill bemöta vad i besvären anförts och yrkats, skall till vattenrättsdomaren ingiva förklaring i två exemplar inom viss tid, minst trettio dagar efter kungörelsens dag vid äventyr, där förklaring ingives senare, att vattendomstolen ej är pliktig att fästa avseende vid densamma, i den mån den rör annat än fråga om värdet å båtnad eller om ersättning, som bör till följd av företaget utgå.

I fråga om tiden och sättet för avgivande av förklaring över yrkande, som i besvären göres angående värdet å båtnad eller ersättning, så ock rörande påföljden av underlåtenhet att avgiva sådan förklaring skall gälla vad i 53 § stadgas i fråga om yrkanden och påståenden, som där avses.

91 §.

I besvärsmål skall tid och ställe för målets handläggning inför vattendomstolen sist å fjortonde dagen före sammanträdet tillkännagivas parterna i den för kallelser till dem bestämda ordning, såframt ej underrättelse därom intagits i kungörelse enligt 87 §.

Underställningsmål skall jämte i målet anförda besvär företagas till avgörande å tid och plats, som vattenrättsdomaren bestämmer och låter kungöra genom tre veckor före sammanträdet utfärdad kungörelse, vilken offentliggöres på sätt i 88 § första stycket är för motsvarande fall stadgat samt tillställes den eller de personer, som utsetts att mottaga förrättningshandlingarna.

92 §.

Vad i 29 § andra stycket, 39—41 §§, 56 § första stycket, 60 § första, andra och fjärde styckena, 70—72 §§, 73 § första, andra och fjärde styckena samt 74 § stadgas beträffande ansökningsmål skall äga motsvarande tillämpning å underställningsmål ävensom i tillämpliga delar å besvärsmål vid vattendomstolen, 60 § dock med iakttagande av bestämmelserna i 3 kap. 11 §, 6 kap. 3 § 1 mom. samt 7 kap. 45 och 55 §§.

Bestämmelserna i 42—45, 48, 49 §§, 50 § första stycket, 51, 52, 54, 55, 57—59, 62—64, 66 och 67 §§ skola i tillämpliga delar gälla besvärsmål vid vattendomstolen och underställningsmål.

94 §.

I underställningsmål rörande företag enligt 6 kap. skall vattenrättsdomaren bereda Konungens befallningshavande tillfälle att inom lämplig tid avgiva yttrande rörande å ena sidan gagnet för orten av det i målet ifrågasatta företaget och å andra sidan de olägenheter, som tilläventyrs av detsamma äro att förvänta.

Där i mål rörande företag enligt 6 kap. bestämmelser erfordras angående frågor, som omförmälas i 10 kap. 19 §, åligge det vattenrättsdomaren att, sedan målet blivit hos vattendomstolen avgjort, för prövning av sådana frågor översända handlingarna i målet till Konungens befallningshavande; och gälle angående ärendets handläggning hos denna myndighet vad därutinnan stadgas i lagen om flottning i allmän flottled. Handlingarna i mål, som nu sagts, skola förvaras hos vattendomstolen och böra förty, sedan målet blivit avgjort, av vederbörande myndighet dit återställas.

Är beslut i mål rörande företag enligt 3 eller 7 kap. av beskaffenhet att föranleda väsentliga förändringar i den enligt 10 kap. 67 § rörande delaktigheten i företaget upprättade längden, äge domstolen uppdraga åt förrättningsmannen att upprätta ny sådan längd i enlighet med domstolens beslut.

Om bidrag till kostnaden för vattendomstolarnas organisation och verksamhet.

95 §.

Lämnas jämlikt denna lag medgivande till byggande i vatten för vattnets tillgodogörande såsom drivkraft eller till vattenreglering eller till torrläggningsföretag, som avses i 7 kap., eller meddelas i syfte att vinna ökad möjlighet att utnyttja vattenkraft ändrade bestämmelser rörande hushållningen med vattnet, åligge sökanden att, innan medgivet arbete må påbörjas, eller, där fråga är om ändrade hushållningsbestämmelser, dessa må tillämpas, erlägga viss avgift såsom bidrag till kostnaden för vattendomstolarnas organisation och verksamhet.

Avgift, som nu nämnts, skall beträffande byggnad för vattnets tillgodogörande såsom drivkraft bestämmas i förhållande till den förut icke tillgodogjorda vattenkraft, som beräknas kunna vid lågvatten uttagas vid byggnaden, dock med avdrag för den vattenkraft, för vilken i samband med regleringsföretag avgift förut erlagts. Där med vattenreglering eller med ändrade hushållningsbestämmelser åsyftas ökning i uttagbar vattenkraft, skall avgiften bestämmas i förhållande till ökningen i den vattenkraft, som vid lågvatten kan uttagas i sökandens eller, då fråga är om vattenreglering enligt 3 kap. 1 §, samtliga till regleringssamfälligheten hörande strömfall. Avses att möjliggöra utnyttjande av förut uttagbar vattenkraft på fördelaktigare sätt, varde avgiften bestämd i förhållande till den ökning i vattenkraftens värde, som genom företaget eller genom de ändrade hushållningsbestämmelserna beredes. Är ändamålet med vattenreglering jämväl torrläggning av mark, skall avgift tillika utgå i förhållande till värdet av den båtnad, som i nämnda hänseende vinnes genom företaget. Vad nu sagts äge ock tillämpning i fråga om företag enligt 7 kap. Där till grund för avgiften skall läggas storleken av viss vattenkraft, skall den utgå med en krona för varje hästkraft till och med 5,000, femtio öre för varje hästkraft över 5,000 till och med 10,000 samt tjugufem öre för varje hästkraft utöver 10,000, men må ej, utom då fråga är om vattenreglering, överstiga tjugutusen kronor. Skall avgiften beräknas efter ökningen i värde å vattenkraft eller efter båtnad, som beredes mark, varde den erlagd med en för tusen av värdeökningen eller båtnaden.

Avgift, som efter ovan nämnd beräkning skulle uppgå till mindre belopp än tio kronor, skall icke erläggas.

96 §.

Storleken av avgift, varom i 95 § förmäles, skall enligt där meddelade grunder bestämmas av vattendomstolen eller, då fråga är om företag, vartill medgivande lämnas vid syneförrättning enligt 10 kap., av synemännen.

Huru avgifter, som nu nämnts, skola indrivas och för det därmed avsedda ändamålet användas, därom förordnar Konungen.

97 §.

Sökande i ansökningsmål vare pliktig att förskjuta:

kostnaden för sådana kungörelser och underrättelser i målet, vilka det åligger vattenrättsdomaren att offentliggöra eller avsända, så ock för handlingarnas tillhandahållande, såsom i 32 § sägs, där särskild utgift härför ifrågakommer;

ersättning för sådana utgifter för vattendomstolens sammanträde, varom i 11 § andra stycket förmäles;

gottgörelse åt person, som jämlikt 35 § 1 mom. särskilt förordnats att biträda sakägarna i målet;

gottgörelse åt sakkunnig person, som jämlikt 44 § tillkallas i målet såsom sakkunnigt biträde åt domstolen;

ersättning för undersökning enligt 45 § 1 mom.; samt

gottgörelse åt vattendomstolens ledamöter och sekreterare för inställelse vid domstolens sammanträde, där detta hålles vid syn å stället, eller vid undersökning enligt 45 § 2 mom., dock ej ersättning för längre resa än från järnvägs- eller ångbåtsstation, som ligger närmast sammanträdesplatsen.

Vad nu sagts beträffande sökande i ansökningsmål äge motsvarande tillämpning i avseende å kärande i stämningsmål samt å klagande i besvärs- och underställningsmål, i den mån kostnaden förorsakats av hans besvär.

Där i underställningsmål kostnad, som nu nämnts, är av nöden, vare om dess förskjutande lag, som i 10 kap. 30 och 79 §§ sägs, i den mån ej kostnaden efter ty nyss sagts skall förskjutas av klagande.

Huruvida kostnad, som någon sålunda förpliktas att gälda, skall helt eller delvis gottgöras honom av annan part, varde avgjort enligt de rörande rättegångskostnader i vattenmål gällande regler.

101 §.

Part, som vädjat mot vattendomstols utslag, skall i vattenöverdomstolen sig inställa före klockan tolv å trettionde dagen eller, där anläggning, företag eller åtgärd, varom fråga är, angår fastighet inom Norrbottens eller Västerbottens läns lappmark, före klockan tolv å fyrtiofemte dagen från den dag, då utslaget gavs; dock att, där vadetalan fullföljes mot vattendomstols utslag i mål, som avser företag enligt 5 eller 6 kap., part skall i vattenöverdomstolen inställa sig före klockan tolv å nittionde dagen efter det tiden för anförande av besvär jämlikt 108 § gått till ända eller, där sådan besvärstalan förts, efter det slutligt utslag i anledning därav givits.

108 §.

Talan mot vattendomstols slutliga utslag i mål, som avser företag enligt 5 eller 6 kap., skall, i vad beslutet rör annat än förd ansvarstalan eller ersättning, fullföljas hos Konungen genom besvär, som ingivas i vederbörande statsdepartement sist före klockan tolv å trettionde dagen eller, där företaget berör område inom Norrbottens eller Västerbottens läns lappmark, före klockan tolv å fyrtiofemte dagen från beslutets dag.

I samma ordning, som nu sagts, skall ock talan fullföljas mot beslut, som vattenrättsdomaren jämlikt 6 kap. 13 § andra stycket meddelat i avseende å tiden för fullbordande av föreskrivna tilläggsarbeten.

Beträffande besvärstalan, som i denna § avses, skall i tillämpliga delar gälla vad i 105 och 107 §§ stadgats angående besvär, som anförts hos vattenöverdomstolen.

12 KAP.

Om vattenbok.

1 §.

För varje vattendomstols område skall föras bok för antecknande av de uppgifter rörande företag enligt denna lag, varom här nedan stadgas. Denna bok kallas vattenbok.

Vattenboken föres i tre avdelningar:

första avdelningen: för inskrivning av faktiska och rättsliga förhållanden rörande anläggningar för tillgodogörande av rinnande vatten såsom drivkraft eller annorledes så ock rörande dammbyggnader, ändå att de ej avse vattnets tillgodogörande; dock att vad nu stadgats ej äger tillämpning å andra anläggningar för allmän farled eller allmän flottled än dammbyggnader;

andra avdelningen: för införande av uppgifter om beslut i farleds- och flottledsmål rörande inrättande av allmän farled eller allmän flottled eller rörande nya eller ändrade anordningar eller föreskrifter med avseende å befintlig allmän farled eller allmän flottled så ock om andra förhållanden, vilka efter ty därom stadgas i lagen om flottning i allmän flottled böra antecknas i vattenboken; samt

tredje avdelningen: för förtecknande av alla efter den 1 januari 1921 i laga ordning beslutade torrläggningsföretag och andra till första och andra avdelningen ej hänförliga anläggningar med avseende å vatten.

I vattenboken böra ock anmärkas hydrografiska och topografiska beskrivningar över de inom vattendomstolens område belägna vattendrag med tillhörande vattensamlingsområden, i den mån sådana beskrivningar äro eller varda av vederbörande myndighet utarbetade.

3 §.

När, efter det denna lag trätt i kraft, beslut av domstol eller annan myndighet meddelats och vunnit laga kraft rörande verkställande, ändrande eller borttagande av anläggning, varom enligt 1 § inskrivning bör ske i vattenbokens första avdelning, eller beträffande hushållningen med vattnet vid sådan anläggning eller ock jämlikt 2 kap. 34 § angående skyldighet för annan än anläggningens ägare att underhålla densamma, åligge det vattenrättsdomaren utan särskild ansökan att med ledning av beslutet i sagda avdelning av vattenboken verkställa inskrivning av de huvudsakliga förhållanden, som äro av vikt för kännedomen om anläggningens beskaffenhet samt om de rättigheter och skyldigheter för framtiden, vilka äro förenade med densamma. Vad nu sagts gälle ock i fråga om beslut, som innefattar prövning jämlikt 2 kap. 25 §, 5 kap. 7 § eller 6 kap. 20 § av redan verkställd anläggnings laglighet, så ock beträffande beslut, varigenom ändring göres i förhållande, som förut inskrivits. Meddelas jämlikt stadgande i 4 kap. föreskrift om skyldighet för ägare av strömfall att tillhandahålla kraft åt kringliggande bygd, skall beträffande sagda skyldighet inskrivning göras i vattenboken.

Har beslut, som nu sagts, blivit av annan domstol eller myndighet än vattendom-

stolen meddelat, skall underrättelse om beslutet jämte erforderliga handlingar och upplysningar genom den beslutande myndighetens försorg så snart sig göra låter tillsändas vattenrättsdomaren.

14 §.

När efter den 1 januari 1920 vattendomstol eller annan myndighet meddelat sådant beslut i flottledsmål, varom anteckning bör göras i vattenbokens andra avdelning, åligge det vattenrättsdomaren, sedan beslutet vunnit laga kraft, att utan särskild ansökan i sagda avdelning göra anteckning därom, med angivande av dagen för beslutet, det vatten, som därav beröres, samt företagets eller anläggningens huvudsakliga beskaffenhet. Har annat beslut, varom anteckning bör ske i vattenbokens andra avdelning, eller beslut rörande företag eller anläggning, som skall förtecknas i vattenbokens tredje avdelning, meddelats efter den 1 januari 1921, skall i avseende å sådant beslut vad nu sagts äga motsvarande tillämpning.

Har beslutet meddelats av annan domstol eller myndighet än vattendomstolen, skall underrättelse om beslutet jämte erforderliga handlingar och upplysningar genom den beslutande myndighetens försorg så snart sig göra låter tillsändas vattenrättsdomaren.

13 KAP.

Om besiktning och handräckning så ock om ansvar för överträdelse av denna lag.

1 §.

I sammanhang med beslut, varigenom byggande i vatten eller utförande av annat företag enligt denna lag medgives, äge vattendomstolen, eller, om medgivandet lämnas vid syneförrättning i den ordning 10 kap. stadgar, synemännen, när skäl därtill äro, föreskriva att, sedan arbetet fullbordats eller den för fullbordandet bestämda tid gått till ända, besiktning å arbetet skall verkställas av sakkunnig person. Innehåller beslutet rörande företaget, att vattenmärke jämlikt 11 kap. 64 § skall utsättas, skall samtidigt meddelas föreskrift om besiktning av märket.

Har föreskrift om besiktning, som nu sagts, lämnats, men viss besiktningsman icke samtidigt förordnats, tillkomme vattenrättsdomaren att förordna sådan vid tiden, då besiktningen skall ske.

Där i mål, som avser företag enligt 6 kap., beslut meddelas om byggnads eller annat arbetes utförande, skall, såvitt ej arbetet skall verkställas av flottningsföreningen och det är av mindre betydenhet, föreskrift meddelas om besiktning, som nyss nämnts.

Kostnad för besiktning enligt denna § skall i fråga om företag enligt 6 kap. förskjutas av anläggaren, men i andra fall gäldas av den, för vars räkning byggnaden eller arbetet utföres.

2 §.

Finnas vid besiktning, som i 1 § sägs, sådana avvikelser från vattendomstolens beslut eller synemännens utlåtande vara gjorda, att allmän eller enskild rätt därigenom kränkes, meddele besiktningsmannen, om allmänt åtal därå kan följa, att rättelse bör ske inom viss tid vid äventyr att förhållandet eljest anmäles för allmänne åklagaren i orten.

Till besiktning av arbete för allmän flottled skall anläggaren kallas så ock, där

annan än flottningsförening är anläggare, flottningsstyrelsen. Finnes att till följd av förändrade förhållanden värdet å arbetet avviker från det förut beräknade eller att i annat avseende särskild värdering är av nöden, åligge besiktningsmannen att med biträde av två ojävige gode män, som han själv äger tillkalla, företaga erforderlig värdering.

6 §.

Besiktningsman, varom i detta kapitel stadgas, åtnjute det skydd och vare underkastad det ansvar, som i lag stadgas beträffande tjänsteman.

11 §.

Den, som mot bestämmelserna i 2 kap. 20 § första eller andra stycket bygger i vatten utan därtill av vattendomstolen lämnat medgivande

eller mot nämnda bestämmelser eller stadgandet i 3 kap. 11 § verkställer vattenreglering utan att medgivande därtill inhämtats i därför stadgad ordning

eller mot föreskriften i 2 kap. 20 § tredje stycket underlåter att söka vattendomstolens godkännande av verkställd ändring å byggnad i vatten

eller mot stadgandet i 2 kap. 34 § första stycket utan vattendomstolens medgivande utriver byggnad i vatten

eller mot vad i 2 kap. 37 § finnes stadgat vidtager åtgärd för vattendrags återställande utan medgivande av vattendomstolen

eller mot bestämmelserna i 5 kap. 7 § utför anläggning eller åtgärd för allmän farled utan medgivande av vattendomstolen eller, där sådant enligt 11 kap. 46 § är tillfyllest, av vattenrättsdomaren eller mot stadgandena i 2 kap. 34 § första stycket och 5 kap. 5 § utan vattendomstolens medgivande utriver dylik anläggning

eller mot stadgandet i 6 kap. 20 § första stycket utför anläggning eller åtgärd för allmän flottled utan medgivande av vattendomstolen eller, där sådant enligt 11 kap. 46 § är tillfyllest, av vattenrättsdomaren

eller mot föreskrifterna i 7 kap. 45 och 49 §§ utför vattenavledning eller invallning utan att därtill inhämtats medgivande i den ordning, som i 45 § omförmäles,

skall, där han insett eller skäligen bort inse, att jämlikt åberopade lagrum medgivande eller godkännande, som nu nämnts, varit erforderligt, straffas med böter från och med fem till och med fem tusen kronor eller med fängelse från och med en till och med sex månader.

12 §.

Den, som efter erhållet medgivande till byggande i vatten eller till verkställande av vattenreglering, vattenavledning eller invallning från beslutet rörande arbetets verkställande gör avvikelse av beskaffenhet att kränka allmän eller enskild rätt, straffes med böter från och med fem till och med fem tusen kronor eller med fängelse från och med en till och med sex månader.

16 §.

Försummar den, som är skyldig att underhålla dike eller kloakledning, vad honom därutinnan åligger, och bättrar han ej skyndsamt bristen, då han därom tillsäges, må den, som lider men av försummelsen, kalla två ojäviga män att hålla besiktning och äge, sedan bristen blivit av dem vitsordad, att på den försumliges bekostnad verkställa arbetet.

Vad nu är stadgat gälle ock om annan ledning för vatten samt vall, som anlagts för andra i denna lag avsedda företag än de i 6 kap. omförmälda.

Om underhåll av byggnader och anläggning för företag, som omförmälas i 6 kap., skils i lagen om flottning i allmän flottled.

17 §.

Har efter den 1 januari 1921 till utförande av torrläggningsföretag av allmänna

medel lämnats lån, som ej till fullo återbetalats, eller till sådant företag lämnats bidrag utan återbetalningsskyldighet från de av staten för ändamålet anvisade anslag eller ur skogsvårdskassa under villkor, att det verkställda arbetet vederbörligen underhålles, skall, där försummelse i underhållet äger rum, den i 16 § stadgade rätt för den, som lider men av försummelsen, att själv bota bristen tillkomma Konungens befallningshavande eller den myndighet Konungen bestämmer eller ock, då fråga är om företag, som åtnjutit understöd ur skogsvårdskassa, länets skogsvårdsstyrelse. Kostnaden för underhållsarbetet må i fall, som nu nämnts, av utmätningsman omedelbart uttagas hos den försumlige.

14 KAP.

Slutbestämmelser.

6 §.

Ej må den, vars rätt är beroende av hushållning med vattnet vid annan tillhörig byggnad, förvägras tillträde till ställe, där vattenmärke (vattenståndsmätare, pegel) är utsatt, eller att taga del av anteckningar, som det ålagts byggnadens ägare att hålla över gjorda iakttagelser rörande vattenstånd eller vattnets avrinning. Vad nu sagts om den, vars rätt är beroende av vattenhushållningen, gälle ock beträffande allmän åklagare samt tjänsteman vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt.

Tarvas för tillsyn å dike eller annan anläggning, som avses i denna lag, tillträde till annans fastighet, det må ej heller förvägras. Vållas därav eller genom arbete, som är av nöden för anläggningens vidmakthållande, skada för fastighetens ägare eller annan, njute han därför skälig ersättning.

7 §.

Har enligt stadgandet i 11 kap. 32 § vattenrättsdomare förordnat, att handlingar i vattenmål skola hållas för granskning tillgängliga hos ordförande i kommunalnämnd eller kommunalstämma, municipalnämnd eller municipalstämma eller hos domhavande, landsfiskal eller ordförande i magistrat, må sådan befattningshavare icke utan giltigt skäl undandraga sig uppdraget, såframt företaget i fråga berör den kommun eller det municipalsamhälle han tillhör eller den domsaga, det distrikt eller eljest det område, som av hans tjänst omfattas. Ej heller må annan person, sedan han efter eget åtagande mottagit uppdrag, som nu nämnts, utan giltigt skäl avsäga sig detsamma. Prövar vattenrättsdomaren det anförda skälet giltigt, förordne han annan person att omhändertaga handlingarna; och skall kungörelse härom utfärdas i den för meddelanden till parterna bestämda ordning. Sedan målet slutligen avgjorts, äge sökanden eller, om styrelse för företaget utsetts, styrelsen utbekomma handlingarna. Av vattenrättsdomaren må bestämmas viss ersättning till den, hos vilken handlingarna skola hållas tillgängliga, att gäldas av sökanden i vattenmålet. Utgift, som nu nämnts, räknas till kostnad i målet.

Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning, då enligt 10 kap. förordnats, att handlingar skola hållas tillgängliga på sätt ovan nämnts, dock att i sådant fall prövningen av fråga, varom i denna § förmäles, tillkommer synemännen.

Genom denna lag upphävas:

förordningen den 20 februari 1764, huru sjöar, strömmar och åar överallt i riket årligen böra vårdas till skadliga vattendämningars avvärjande;

kungörelsen den 28 december 1822 angående strömrensningars verkställande samt strömmars och åars öppenhållande;
lagen den 20 juni 1879 om dikning och annan avledning av vatten;
kungörelsen den 31 december 1879 angående vissa villkor för tillstånd från det allmännas sida till vattenavledning med mera;
förordningen den 30 december 1880 om allmän farled; samt
kungörelsen den 30 december 1880 angående särskilda föreskrifter för handläggning av frågor om allmän farled;
tillika med alla de särskilda stadganden, vilka innefatta ändring eller förklaring av vad sålunda upphävda bestämmelser innehålla eller tillägg därtill;
så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot bestämmelserna i denna lag.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersättes genom bestämmelse i denna lag, skall denna i stället tillämpas; och skall i de hänseenden, vari enligt 12 kap. 3, 4 och 11 §§ vattenlagen tiden för samma lags ikraftträdande är av betydelse, i stället, såvitt rörer dammbyggnad för allmän farled, dagen då denna lag träder i kraft komma i betraktande.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

De vid nämnda tid anhängiga mål, vilka röra ämne, varom i denna lag bestämmelse givits, skola handläggas och bedömas enligt äldre lag. Mål, som enligt lagen den 20 juni 1879 om dikning och annan avledning av vatten skall prövas vid syneförrättning, anses icke anhängiggjort förr än kallelse till parterna utfärdats enligt 31 § samma lag. Vad i 7 kap. 60 § är stadgat skall lända till efterrättelse jämväl i fråga om äldre torrläggningsföretag, dock ej såvitt angår bidrag, som förfallit till betalning innan denna lag trätt i kraft.

Dike, som, då denna lag träder i kraft, finnes upptaget, skall underhållas av den, vilken dittills varit pliktig därtill, intill dess fråga om upptagande av nytt eller förändring av gammalt dike blivit väckt och med tillämpning av de i denna lag givna föreskrifter dikningsskyldigheten blivit annorledes bestämd. Försummas underhåll av äldre dike, vare lag som i 13 kap. 16 § sägs.

Är någon på grund av bestämmelse vid laga skifte eller enligt gällande avtal förbunden att hålla dike åt annan, och yppas i sammanhang med väckt fråga om ändrad dikesläggning tvist, om och i vad mån den, som hållit det äldre diket, bör vidkännas underhållet av det nya eller förändrade diket, må ej dikningsskyldighetens bestämmande jämlikt de i denna lag stadgade grunder uppehållas därav, utan ankomme tvisten på särskild prövning av allmän domstol.

Vad nu sagts om dike gälle ock i tillämpliga delar om kloakledning ävensom om annan ledning för vatten samt vall, som anlagts för andra i denna lag avsedda företag än de i 6 kap. omförmälda.

Det alla, som vederbör, hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit.

Stockholms slott den 11 juni 1920.

GUSTAF.

(L. S.)

ÖSTEN UNDÉN.

(Justitiedepartementet.)
